ZAYIF VE UYDURMA HADİSLER

VE BUNLARIN ÜMMETTEKİ KÖTÜ ETKİSİ

BU RİVAYETLERDEN SAKININ

Birinci Cilt

MUHADDİS MUHAMMED NÂSİRUDDİN EL-ALBÂNİ'NİN

BU SERİSİNDEN SEÇME RİVÂYETLER

HAZIRLAYAN:

Abdurrahman Kutluay

TASHÎH:

Abdulkadir Gürsever

1. Din akıldır, dini olmayanın aklı da yoktur[1][1]

(الدين هو العقل، ومن لا دين له لا عقل له)

Hadis bâtıldır.

Nesâ'î « bu bâtıl ve münker bir hadistir » demiştir.

Hafız b. Hacer; aklın fazileti konusunda otuzdan fazla hadis olduğunu ve tümününde uydurma olduğunu belirtir.

İbn Kayyım'da[2][2], akılla ilgili bütün hadislerin yalan olduğunu söyler.

2. Kişilerin azmi, dağları yerinden oynatır

(همة الرجال تزيل الجبال)

Hadis değildir.

Aksine Gazzâlî'nin kardeşi olan Ahmed el-Gazzâli'nin sözüdür.

3. Mescidde konuşmak, hayvanların yeşilliği yedikleri gibi sevabları yer

(الحديث في المسجد يأكل الحسنات كما تأكل البهائم الحشيش)

Bunun aslı yoktur.

Gazzâlî *İhyâ'da*[3][3] nakleder, Hâfız el-Irâkî rivâyetin aslını bulamadığını, es-Subki ise, isnadını bulamadığını söyler.

Rivâyetin dillerde meşhur olan şekli ise;

---

[1][1] en-Nesâi, *el-Kunâ.*
[2][2] *Menar el-Munif.*
[3][3] 1/136.

Mescidde ki mubâh söz ateşin odunu yediği gibi sevabları da yer.

4. Ebediyen yaşayacakmış gibi dünyan için çalış, yarın ölecekmiş gibi de ahiretin için çalış

(اعمل لدنياك كأنك تعيش أبدا، واعمل لآخرتك كأنك تموت غدا)

Merfû olarak aslı yoktur.

Ancak son zamanlarda halk arasında şöhret bulmuştur.

5. Gerçekten Allah kulunu helâl şeyin talebinde yorgun olarak görmeyi sever4[4]

(إن الله يحب أن يرى عبده تعبا في طلب الحلال)

Uydurmadır.

Ravilerinden olan Muhammed b. Sehl el-Attâr hadis uyduran birisidir.

6. Ümmetimden iki sınıf salâha ererse, insanlar da salâha erer: yöneticiler ve âlimler

(صنفان من أمتي إذا صلحا صلح الناس: الأمراء والفقهاء، [وفي رواية: العلماء])

4[4] ed-Deylemi, *el-Firdevs.*

Uydurmadır.

Râvilerinden olan Muhammed b Ziyâd el-Yeşkurî hakkında Ahmed b Hanbel; yalancı olup hadis uydurduğunu söyler. Buna rağmen Gazzâlî *İhyâsın* da rivâyeti Allâh Rasûlû (s.a.s)'e nisbet eder!

7. Her kim günah işlerken gülerse, ateşe ağlayarak girer

(من أذنب وهو يضحك دخل النار وهو يبكي)

Uydurmadır.

Bu rivayette yukarıda geçen Muhammad b. Ziyâd adında yalancı ve hadis uyduran birisi kanalından gelmiştir.

8. Hâlimi bilmesi, istememe gerek bırakmaz

(حسبي من سؤالي علمه بحالي)

Bunun aslı yoktur.

Bazıları bunu İbrâhim (a.s)'ın sözü olarak aktarırlar, söz isrâiliyattandır. Rivâyete göre, İbrâhim (a.s) mancınık ile ateşe atıldığında Cebrâil kendisine gelerek; «Ey İbrâhim bir isteğin varmı?» dediğinde, İbrâhim: «Sana ihtiyacım yoktur» der. Cebrâil: «Rabbinden dile» der. Bunun üzerine İbrâhim (a.s) yukarıdaki sözünü söyler. Rivâyeti el-Bagavî tefsirinde Ka'b el-Ahbâr'a nisbet etmiştir.

Tasavvuf anlayışına göre hikmet hakkında yazanlardan bir tanesi; «Allah'tan istemen O'nu itham etmendir!» der. Çünkü Allâh her şeyi duyup gördüğünden, Ondan isteme O'nun duymadığı görmediği anlayışına götürdüğü için Onu itham etmektir!!!

Böyle bir anlayış büyük bir sapıklıktır. Çünkü başta İbrahim (a.s) olmak üzere bütün Peygamberler Allah'tan istemişler O'na yalvarmışlardır. Kur'an ve Sünnette bunun örnekleri çoktur. Ebu Davud'un tahriç ettiği sahih bir hadiste :

(Duâ ibadettir diyen Allâh Rasûlû (s.a.s) ardından şu âyeti okur; «Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana duâ edin, kabul edeyim. Çünkü bana ibâdeti bırakıp büyüklük taslayanlar aşağılanarak cehenneme gireceklerdir»)[5[5]]

Duâ ile kul, Allâh'a olan kulluğunu ve O'na olan hâcetini izhâr eder. Dolayısıyla her kim Allah'a dua etmez ise, sanki ona olan kulluktan yüz çevirmiş gibidir.

el-Hâkim'in[6[6]] tahrîç edip ez-Zehebî'nin de muvafakat ettiği hasen bir hadiste **(Kim Allah'a dua etmez ise Allah ona gazab eder)** buyurulmaktadır.

9. Câhım (makamım) ile tevessül edin, çünkü cahım Allah'ın indinde büyüktür

(توسلوا بجاهي؛ فإن جاهي عند الله عظيم)

Bunun aslı yoktur.

Hiç şüphesiz Allâh Rasûlû (s.a.s)'in yeri ve makamı Allah'ın indinde büyüktür. Ancak bunun ile tevessül arasında fark vardır, ikisinin karıştırılmaması gerekir. Câhı ile tevessülde bulunulup kabule daha şayan olduğu inancının akıl ile bilinmesi

5[5] Gâfir 60.
6[6] el-Mustedrek 1/491

imkansızdır. Gaybi bir konu olduğu için delil olabilecek sahih bir nakil ile sabit olması gerekir. Bu konu hakkında da sahih bir hadis yoktur.

Bilâkis **Ebû Hanîfe** şöyle der: **« Hiç kimsenin Allah'tan başka biriyle Allah'a duâ etmesi gerekmez. Musâade edilen ve emredilmiş olunan dua, Allah'ın şu**, (**Allah ait güzel isimler vardır. O'nu o isimlerle çağırınız**) **âyetinden yararlanılarak yapılandır. »**[7[7]]

Ebû Yusuf ise şöyle der: **« Falanın hakkı için veya peygamberlerden birisinin hakkı için Harem-i Şerîf yahut Meş'ar-i Harâm hakkı için duâ edilmesini kerih görürüm. »**[8[8]]

Tevessülle ilgili **batıl** bir rivâyette Şâfii şöyle der: « **Ben Ebû Hanîfe ile teberrukte bulunurum, her gün kabrine gelir ve bir ihtiyacım olduğunda iki rekat namaz kılarım, böylelikle kabrin yanında Allah'tan ihtiyacımı isterim, uzun zaman geçmeden ihtiyacım giderilir** » Ravilerinden olan Umer b. İbrâhîm bilinmemektedir.

Rivayetin **yalan** olduğu gün gibi açıktır. Çünkü Şâfii Bağdat'a geldiğinde duâ için nöbetleşe olarak ziyaret olunan hiç bir kabir yoktu. Bu hâl Şâfii döneminde bilinmezdi. Şafii, Hicâz, Yemen, Şâm ve Mısır'da bir çok sahabi ve tabiin ve daha önemlisi Medine de Peygamber (s.a.s)'in kabrini görmüştür. Şaşılacak bir haldir ki, Şâfii buralarda dua yapmamıştır.

Sonra Ebu Hanîfe'nin öğrencilerinden olan Ebû Yûsuf, Muhammed, Züfer, Hasan b. Ziyâd, ne Ebû Hanîfe'nin ne de başkasının kabrine böyle bir duâ için gitmemişlerdir.

10. ...Peygamberinin ve benden önceki Peygamberlerinin hakkı için...[9[9]]

7[7] Durrul-Muhtâr 2/630.
8[8]*el-Kudûri, Şerhu'l- Kerhi,* Kerâhet Babı.

9[9]Taberânî (24/351-352)

(... بحق نبيك والأنبياء الذين من قبلي ...)

Hadis zayıftır.

Râvilerinden olan Ravh b. Salâh, münker hadisler rivayet etmiştir.

11. Adem (a.s.) günahı işlediğinde şöyle der: « Ya Rabbi, Muhammedin hakkı için beni affetmeni istiyorum ». Allah, « Ey Adem onu yaratmadığım halde Muhammedi nasıl tanıdın » deyince, « Ey Rabbim! beni elinle yaratıp, ruhundan bana üflediğinde başımı kaldırdım ve arşın sütunlarında Lâ ilâhe illallâh Muhammedun Resulullâh yazılı olduğunu gördüm. Bildim ki, Sen Kendi ismine en sevgili yaratığını izâfe ettin ». Bunun üzerine Allah; « Doğru söyledin ey Adem! Çünkü o beşer içerisinde bana en sevgili olanıdır. Bana onun hakkı ile dua ettiğinde seni bağışlarım, eğer Muhammed olmasaydı seni yaratmazdım » der[10[10]].

(لما اقترف آدم الخطيئة؛ قال: يا رب! أسألك بحق محمد لما غفرت لي. فقال الله: يا آدم! وكيف عرفت محمدا، ولم أخلقه؟ قال يا رب! لما خلقتني بيدك، ونفخت في من روحك؛ رفعت رأسي، فرأيت على قوائم العرش مكتوبا: لا إله إلا الله محمد رسول الله، فعلمت أنك لم تضف إلى اسمك إلا أحب الخلق إليك. فقال الله: صدقت يا آدم! إنه لأحب الخلق إلي، ادعني بحقه، فقد غفرت لك، ولولا محمد ما خلقتك)

Uydurmadır.

10[10] el-Hâkim, *Mustedrek* (2/615); İbn Asâkir (2/323), el-Beyhâki, *Delâil'un-Nübuvve* (5/488) .

Râvilerinden olan Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem hakkında İbn Hibbân şöyle der: «Hadis uydurmakla itham olunmuş, Leys, Malik ve İbn Lehi'a üzerine hadisler uydurmuştur. Dolayısıyla imâm ez-Zehebî rivâyet hakkında uydurma ve batıl derken, İbn Hacer el-Askalânî de ona katılır.

Rivâyetin batıllığına delil olan bir yönüde, Adem (a.s.)'ın Nebî (s.a.s.)'i, kendi yaratılışından sonra cennette iken yer yüzüne inmeden bilmesidir. Halbuki zayıf, ancak daha iyi bir senedle gelen başka rivayette:

(Adem (a.s.) Hindistana iner ve yanlızlık hisseder, bunun üzerine Cebrâil inerek; Allâhu Ekber, Allâhu Ekber, Eşhedu En Lâ İlâhe İllallâh (iki defa), Eşhedu Enne Muhammeden Resûlullâh (iki defa) deyip ezan okur. Adem şöyle der: «Muhammed de kim»? Cebrâil: «Peygamberlerden son oğlundur» der.)[11[11]]

Râvilerinden Ali b. Behrâm bilinmemekte, diğer bir râvi olan Muhammed b. Abdullâh b. Süleyman aynı şekilde bilinmemektedir.

Bir önceki rivâyette Âdem (a.s.) daha cennette iken Peygamber (s.a.s.)'i tanıyordu, bu ikinci rivayette ise, Âdem (a.s.) yer yüzüne indiği halde Muhammed (s.a.s.)'i tanımamıştır.

12. Ezan okuyan kâmet getirsin[12[12]]

(من أذن ؛ فليقم)

Hadis Zayıftır.

Hadis Abdurrahmân b. Ziyâd el-Afrîkî yoluyla rivayet edilmiştir.

11[11] İbn Asâkir (1/323/2).

12[12] Ebû Davûd, et-Tirmizî, Ebû Nu'aym

et-Tirmizî akabinde, Abdurrahmân'ın hadis ehli indinde zayıf olduğunu söyler. Hadisin el-Bagavî[13[13]], en-Nevevi[14[14]] ve el-Beyhakî[15[15]] zayıf olduğunu belirtmişlerdir.

Bu zayıf hadisin kötü etkilerinden biri de namaz kılanların anlaşamamalarına sebebiyet vermesidir. Meselâ müezzin bir özürden dolayı geç kaldığında, bazı hazır bulunanlar ikâmet getirmek ister, ancak cemaatten birisi engel olmak için hemen bu hadisi getirir, görüldüğü gibi hadis zayıftır. Dolayısıyla zayıf hadis dinde delil olmadığı gibi Allâh Resûlu (s.a.s.)'de nisbet olunması caiz değildir.

13. Vatan sevgisi imandandır[16[16]]

(حب الوطن من الإيمان)

Uydurmadır.

Es-Sagânî ve diğer muhaddislerde uydurma olduğunu beyan ederler. Rivâyet, mana olarak ta doğru bir manaya sahib değildir. Çünkü vatan sevgisi nefis ve mal mülk sevgisi gibi doğuştan gelmektedir, yani içgüdüseldir. Dolayısıyla bunlara olan sevgiden dolayı kişi övülmez, hele hele imanın gereklerinden hiçte değildir. Özellikle insanlar bu sevgide ortaktırlar, bunda mümin ile kafir arasında bir fark yoktur.

14. Her kim Allah için kırk gün ihlaslı olursa, hikmet pınarları dilinde zuhûr eder[17[17]].

13[13] *Şerh es-Sunne* (2/302)
14[14] *el- Mecmu* (3/121),
15[15] *Sunen el- Kubra* (1/400)
16[16] es-Sagâni, *el-Ehadîsu'l-Mevdua* sayfa.7
17[17] Ebû Nu'aym *Hilye* 5/189.

(من أخلص لله أربعين يوما ؛ ظهرت ينابع الحكمة على لسانه)

Hadis zayıftır.

Râvilerinden olan Haccâc b. Arta'e zayıftır, kendisi müdellis olup rivayeti an ana sigasıyla zikretmiştir. el-Irâkî *tahrîcu'l-İhyâ* da hadisin zayıf olduğunu belirtmiştir.

15. Kim Kabe'ye hacca gider de beni ziyaret etmezse, bana eziyet etmiştir[18[18]]

(من حج البيت، ولم يزرني ؛ فقد جفاني)

Uydurmadır.

Râvilerinden olan Muhammed b. Muhammed b. Nu'mân güvenilir ravilere söylemediklerini nisbet eder. Dolayısıyla ez-Zehebî[19[19]] rivayetin uydurma olduğunu söylemiştir. es-Sagâni[20[20]] ve eş-Şevkâni,[21[21]] uydurma hadisleri topladıkları kitablarına bu rivayeti de dahil etmişlerdir.

Bu rivayetin uydurma olduğu rivayetin metninden de anlaşılmaktadır. Çünkü Allâh Resûlu (s.a.s.)'e yapılan kabalık eğer küfür değil ise büyük günahlardandır. Dolayısıyla (s.a.s.)'i ziyaret etmeyen büyük günah işlemiş olur. Bu da, bu ziyaretin hac gibi farz olduğunu gerektirir ki, böyle bir şeyi hiç bir müslüman söyleyemez. Eğer Allâh Resûlu (s.a.s.)'in ziyareti bizi Allah'a yaklaştıran bir ibadet ise, ilim ehline göre bu istihbabı geçmez. Dolayısıyla onun kabrini ziyaret etmeyen nasıl olur da ondan yüz çevirmiş ve ona karşı kaba davranmış olsun?

18[18] İbn Adiy 7/2480, İbn Hibbân *Duafâ* 2/73
19[19] *Mizân* 3/237
20[20] *el- Ehâdis el-Mevdua* (s .6)
21[21] *el-Fevâid el-Mecmua fi'l-Ehâdis el-Mevdua* (s.42)

16. Her kim beni ve babam İbrahimi bir sene içerisinde ziyaret ederse, cennete girer.

(من زارني وزار أبي إبراهيم في عام واحد ؛ دخل الجنة)

Uydurmadır.

Ez-Zerkeşi[22[22]] rivayetin uydurma olduğunu ve hadis ehlinden hiç kimsenin bunu rivayet etmediğini söyler. Suyûtî[23[23]] de İbn Teymiyye ve Nevevi'nin, rivayet hakkında uydurma ve aslının olmadığına dair sözlerini aktarır.

17. Kim hacca gider ve ölümümden sonra kabrimi ziyaret ederse, o kişi beni hayatımda ziyaret etmiş gibidir.[24[24]]

(من حج، فزار قبري بعد موتي ؛ كان كمن زارني في حياتي)

Uydurmadır.

Râvilerinden olan Leys b. Ebi Suleym, şuuru bozulduğu için karıştırmıştır, dolayısıyla zayıf addedilmiştir. Hafs b. Süleyman ise, Hâfız İbn Hacer'in dediği gibi, hadisleri terkedilmiştir. İbn Ma'în onun yalancı olduğunu söyler.

Şeyhul-İslâm İbn Teymiyye[25[25]] şöyle der:

22[22] *el-Lalâî el-Mensûra*
23[23] *Zeyl Ehadis el- Mevdûa* (119)
24[24] et-Taberânî (3/203/2) , ed-Dârekutnî (279), el-Beyhakî (5/246)
25[25] el-Kâidetü'l-Celîle (57)

« Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in kabrinin ziyaretine dair gelen hadislerin hepsi zayıftır, dinde bu tür rivayetlere güvenilmez. Dolayısıyla bu rivayetleri, sahih hadisleri rivayet edenler ve sünen sahibleri almamışlardır. Bunları; çokça zayıf hadis rivayetinde bulunan ed-Dârekutni ve el-Bezzâr gibileri kitaplarına almışlardır». İbn Teymiyye yukarıdaki hadisi zikreder ve sonra da şöyle der:

«Bu rivayetin yalan olduğu gün gibi açıktır. Müslümanların dinine de terstir. Çünkü mümin olarak onu hayattayken ziyaret eden, Onun sahabelerinden olur, özellikle O'na hicret eden muhacirler ve Onunla cihad eden mucahitlerden ise.

Resul (s.a.s) den sabit olan bir hadiste, şöyle der: **(Ashabıma dil uzatmayın, nefsim elinde olana yemin olsun ki, sizden biriniz Uhud dağı kadar altın infak etse, onlardan birinin ne bir avucuna ne de yarım avucuna erişir)[26[26]].** Dolayısıyla sahabeden sonra gelen bir kişi, beş vakit namaz, cihâd , hac, salât ve selâm gibi farzları yerine getirse bile, sahâbe gibi olamaz. Dolayısıyla nasıl olurda müslümanların ittifakıyla vacib olmayan Allâh Resusu (s.a.s)'in kabrinin ziyareti amelini işleyerek kişi, böyle bir dereceye ulaşmış olsun? Aksine o kabir için özel olarak yolculuğa çıkmak meşru olmadığı gibi yasaklanmıştır da. Ancak Allâh Resulu (s.a.s)'in mescidinde namaz kılmak için yolculuğa çıkmak müstehabtır.»

Konu ile ilgili sahîh hadîsi Buhâri, Müslim ve diğer Sünen sahipleri tahriç etmiştir, lafzı şöyledir: **« Ancak üç mescid için yolculuğa çıkılır; Mescid-i Haram, Mescid-i Resûl ve Mescid-i Aksâ. »**

Allah'a yaklaşma maksadıyla ancak bu üç mescid için sefere çıkılır. Bu üçünün dışında hiç bir peygamber ve salih kişilerin kabirleri, türbe, yatır, mubârek yer ve mescidler için sefere çıkılmaz. Sahâbe bunu böyle anlamıştır.

Sahih isnadlı bir eserde; Ebû Basra el-Gifârî Ebû Hureyre ile karşılaşır. Ebû Hureyre'ye; « nereden geliyorsun »? der, o da, « Tur'dan orada namaz kıldım » der.

[26[26]] Buhari ve Müslim.

Bunun üzerine Ebû Basra şöyle der: « Eğer sana daha önceden yetişseydim gitmezdin, çünkü ben Resûl (s.a.s)'i şöyle söylerken işittim: **« Ancak üç mescid için yolculuğa çıkılır; Mescid-i Haram, bu mescidim ve Mescid-i Aksâ »[27[27]].**

El-Ezraki'nin[28[28]] tahriç ettiği sahih bir rivayette, Kaz'a şöyle der: « Tur'a doğru çıkmak istedim, bunu İbn Umer'e sordum, o da Nebi (s.a.s)'in ne dediğini duymadın mı », diyerek yukarıdaki hadisi zikreder. Ardından da; « Tur'u bırak oraya gitme » der.

18. (Her kim baba ve annesinin kabrini her cuma ziyaret eder, o ikisinin veya babasının yanında Yâsin (suresini) okur ise, her âyet ve harfin sayısınca günahları affolunur.)[29[29]]

(من زار قبر والديه كل جمعة ، فقرأ عندهما أو عنده [يسن] ؛ غفر له بعدد كل آية أو حرف)

Hadis uydurmadır.

Râvilerinden olan Amr b. Ziyâd'ın hadis uydurduğunu ed-Dârekutnî ve İbn Adiy zikreder. Dolayısıyla İbn Adiy mezkûr rivâyet hakkında; « batıldır bu isnâd ile bir aslı yoktur » der. İbnu'l-Cevzi[30[30]] kitabında bu rivâyeti zikreder.

Bu rivâyet, kabirlerde Kur'ân okumanın mustahab olduğuna delil olarak getirilir. Ancak sahih sünnette bunu destekleyen hiç bir delil yoktur. Sahih sünnete göre, kabir ziyaretlerinde meşru olan, onlara selâm vermek ve ahireti hatırlamaktır.

Müslim ve diğerlerinin rivayet ettikleri hadiste Aişe (r.a), Allâh Resûluna (s.a.s) kabir ziyareti esnasında ne söyleyeceğini sorar, O da şöyle söyle der**: (Bu diyarın mümin ve**

27[27] Tayâlisî (1348), Ahmed (6/6)
28[28] Ahbâru Mekke (304)
29[29] İbn Adiy (1/286), Ebu Nuaym, Ahbâr el-Asbahân (2/344-345)
30[30] el-Mevdûât (3/239)

müslüman olan ehline selâm olsun, Allâh bizden öncekileri ve sonrakileri affetsin. Allâh'ın izniyle bizler de sizlere ulaşacağız.)

Evet Aişe validemiz kabir ziyareti esnasında ne söyleyeceğini sorar, Allâh Resûlu (s.a.s)'da ona duayı öğretir. Fâtiha, Yâsin sûrelerini veya üç tane İhlâs sûresi okuyacağını öğretmez. Bu sûrelerin okunması meşru olsaydı Allâh Resûlu (s.a.s) bunu gizlemezdi. Çünkü ihtiyaç anında beyanın geciktirilmesi câiz değildir. Eğer Allâh Resûlu (s.a.s) bunlardan bir şey öğretmiş olsaydı bu bizlere ulaşırdı.

Başka bir hadiste şöyle gelir: **(Evlerinizi kabirlere çevirmeyin, çünkü şeytan Bakara suresinin okunduğu evden kaçar.)**[31[31]]

Diğer bir hadiste**:** **(Evlerinizde namaz kılın, kabirlere çevirmeyin.)**[32[32]]

Allah Resûlu (s.a.s), kabirlerin Kur'ân okuma ve namaz kılma yeri olmadığını bizlere bildirmiş, onun için de evlerde Kur'ân okunmasını ve nafile namaz kılınmasını teşvik etmiştir. Evlerin, Kur'ânın okunmadığı kabirlere çevrilmesini de yasaklamıştır.

Dolayısıyla kabristanda Kur'ân okunmasını **Ebû Hanîfe, Mâlik** ve diğer selef alimleri kerîh görmüşlerdir.

Sunen'in sahibi olan Ebû Dâvut şöyle der: « **Ahmed'e** kabirde Kur'ân okunması hakkında soruldu, o da 'okunmaz' dedi »[33[33]].

Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiyye şöyle der: « **Şafii'den** bu konu hakkında bir söz sabit değildir, bu da onun kabristanda Kur'ân okunmasını bid'at saydığı içindir »[34[34]].

İmam Mâlik şöyle der; « Bunu yapan birisini bilmiyorum, dolayısıyla sahâbe ve tabii'nin bunu yapmadığı ortaya çıkar ».

Diğer taraftan Hallâl'ın rivayetinde, İbn Umer'in definden sonra kabri başında Bakara suresinin başı ve sonunun okunmasını vasiyet ettiğine dair gelen eser sabit

---

31[31] Müslim (2/188), Tirmizi (4/42)
32[32] Müslim (2/187)
33[33] Mesâil (s.158)
34[34] Sıratul- Mustakim (s.182)

değildir. Olsa bile, ona has bir fiildir. Peygamberimizden (s.a.s) konu hakkında böyle bir şey bize ulaşmamıştır. Bundan dolayı bu delil olamaz.

Yine İbn Ebi Şeybe'nin zikrettiği başka bir eserde, Şa'bî şöyle der: « Ensar ölünün yanında Bakara suresini okurlardı ». Senedindeki Mucalid b. Saad yüzünden rivâyet zayıftır. Ayrıca İbn Ebî Şeybe rivayete şu başlığı koymuştur; **« Ölüm döşeğinde iken hastanın yanında ne söyleneceği babı ».**

Diğer taraftan Hallâl ve Deylemî'nin rivâyet ettikleri uydurma bir rivayette, **(Her kim kabristana uğrar ve Kul Huvallâhu Ahad'ı on bir kere okur, ecrinide ölülere bağışlar ise, ölülerin sayısı kadar ona sevab verilir.)** ez-Zehebî, İbn Hacer, es-Suyûtî ve İbn Arrâk rivayetin uydurma olduğunu söylemelerine rağmen, Merâki'l-Felâh'ın üzerine yazdığı haşiyede Tahtâvî, bu uydurma rivayeti kabristanda Kur'an okunacağına dair delil getirir!!!

Müslümanın üzerine düşen, sünnete yapışıp bid'attan kaçınmasıdır. Velev ki insanlar bid'atı güzel görselerde. Çünkü her bid'at dalâlettir.

19. Yaşlı kadınların dinine yapışın

(عليكم بدين العجائز)

Bunun aslı yoktur.

Buna rağmen Gazâli İhyâ[35[35]] da rivâyeti Allâh Resûlu (s.a.s)'e nisbet eder! İhyâ üzerinde tahriç çalışması yapan el-Irakî, avamın bu rivayeti dilinde dolaştırdığını, sahih ve zayıf bir aslının olmadığını söyler.

20. Ümmetimin ihtilafı rahmettir

35[35] 3/67

(اختلاف أمتي رحمة)

Bunun aslı yoktur.

Muhaddisler bu rivayetin senedini bulmak için çokça gayret sarfetmelerine rağmen bunda muvaffak olamamışlar. es-Subki şöyle der: «Muhaddislerce bu rivayet bilinmemektedir, ben rivayetin ne sahih ne zayıf ne de uydurma bir senedini bulamadım.»

Ayrıca rivayet, manâ olarak da, muhakkik alimler tarafından münker görülmüştür. İbn Hazm[36[36]] şöyle der; « Bu söylenen en kötü sözlerdendir, çünkü eğer ihtilaf rahmet olursa o zaman ittifak ta gazab olur. Hiç bir müslüman da bunu söylemez. Çünkü ya ittifak ya da ihtilaf veya rahmet ya da gazab vardır.»

Bu rivayetin kötü izlerinden birisi de, bir çok müslümanın aslı olmayan bu hadis sebebiyle, dört mezheb arasındaki şiddetli ihtilafları kabul etmesidir. İhtilafa düştükleri konularda Kur'an ve sahih sünnet'e katiyen dönme çabasında bulunmazlar. Aslında imamları (Allah onlardan razı olsun), onlara Kur'an ve sahih sünnete dönmelerini emretmişlerdir. Ancak mukallidler dört mezhebi çeşitli şeriatlar şeklinde görmekteler. Böylece şeriat'a zıtlık nisbet etmiş olmaktalar! Bu durum bu tür ihtilafların Allah'tan olmadığını gösteren en büyük delildir. Allah'ın; **(Eğer o, Allah'tan başkası tarafından gelmiş olsaydı onda birçok ihtilâf (tutarsızlık) bulurlardı.)**[37[37]] ayetini düşünselerdi bu tutarsızlığın, bu çelişkinin Allah'tan olmadığını anlarlardı. Sonra nasıl olurda mezheblerin aralarındaki birbirlerine zıt ihtilaflar uyulan bir şeriat ve indirilen bir rahmet olabilir?!

Aslı olmayan bu hadis sebebiyle müslümanlar, dört mezheb imamından sonra günümüze kadar, bir çok itikadî ve amelî meselelerde ihtilaf etmeye devam etmişler. Eğer onlar, bir çok Kur'an ayetinin ve hadislerin kötülediği ve İbn Mesud'un da şer

---

36[36] İhkâm 5/64

37[37] Nisa 82

olarak vasfettiği ihtilafı kötü görselerdi elbette ittifaka koşarlar, çoğu konularda da doğruyu yanlıştan, hakkı da batıldan ayırırlardı. Sonra da aralarında olabilecek bazı ihtilaflardan dolayıda birbirlerini mazûr görürlerdi. Ancak niçin uğraşsınlar ki, zaten onlar ihtilafın rahmet, mezhebleride bu ihtilaflı haliyle çeşitli şeriatler olduğunu görmekteler?!

Sözün özü şudur; dinde ihtilaf kötülenmiştir. Ondan kurtulmaya çalışmak gerekmektedir. Çünkü ihtilaf, ümmetin zayıflamasına sebebtir. Allahu Teala'nın dediği gibi: **(Birbirinizle çekişmeyin, sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider.)**[38[38]]

Çekişme, ihtilaf'a rızâ göstermek ve bunun rahmet olduğunu söylemek, ayeti kerim'e ile çatışmaktadır. Bu konuyla ilgili, aslı olmayan bu rivâyetten başka hiçbir dayanakları yoktur.

21. Ashabım yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız hidâyet bulursunuz[39[39]]

(أصحابي كالنجوم ، بأيهم اقتديتم ؛ اهتديتم)

Bu hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Sellâm b. Suleym yalancı olup, İbn Hibban'ın da dediği gibi uydurma hadisler rivayet etmiştir. Diğer bir râvi olan Hâris b. Gusayn ise bilinmemektedir.

Buna rağmen Şa'rânî şöyle der:« Bu hadis hakkında muhaddisler (zayıflığına dair) konuşmuş olsalar bile, keşf ehline göre sahihtir! »[40[40]]

Ancak Şa'rânî'nin bu sözü hiç şüphesiz batıldır! Çünkü keşf yoluyla hadislerin tashih edilmesi tasavvufi bir bid'attır. Bunu asıl kabul etmek, biraz önceki hadis gibi

---

[38[38]] Enfâl 46
[39[39]] İbn Abdi'l Berr, *Camiul- İlm* (2/91), İbn Hazm, *İhkâm* (6/82)
[40[40]] Mizân (1/28)

aslı olmayan batıl hadislerin sahih olduğunu kabule götürmesi demektir. Keşf, sahih olarak vukû bulur ise, en iyi durumda bile, rey ile aynı derecededir. Rey ise, hata da eder isabette edebilir. Tabi ki buna heva karışmamış ise bu böyledir. Allah'ın rızası olmayan herşeyden selâmet dileriz.

El-Hatib'in[41[41]] rivayet ettiği daha uzun metinden oluşan diğer bir uydurma hadis hakkında es-Suyutî şöyle der: « Bu hadiste bazı faideler vardır, şöyle ki ; Resûl (s.a.s)'in kendisinden sonra furu'da ki ihtilafları haber vermesi onun mucizelerindendir, çünkü bu gaybtan haber vermektir. Ve onun buna rızası ve onayı sözkonusudur. Öyle ki bunu rahmet kılmış ve mükellefi istediğini almakta serbest bırakmıştır...»!

Buna cevap olarak şöyle denir; önce es-Suyutî'nin rivayetin sahih olduğunu isbat etmesi gerekir ki, sonradan da o rivayetten hükümler çıkarabilsin.

Bu rivayetin uydurma olduğuna bir başka delil de; nasıl olur da Peygamber (s.a.s) sahabeden olan her bir ferde uymamızı tavsiye edebilir? Kaldı ki sahabe arasında âlim olduğu gibi, ilimde orta seviyeli ve daha da aşağı olanlar vardı. Konuyla ilgili gelen rivayetlerin uydurma olduğunu söyleyen İbn Hazm şöyle devam eder: « Çünkü Allah Teala Peygamberi (s.a.s)'i **(O, arzusuna göre konuşmaz. O (bildirdikleri) vahyedilenden başkası değildir)**[42[42]] şeklinde nitelendiriyor ise, Peygamber (s.a.s.)'in şeria'ta dair bütün sözlerinin gerçek ve şüphesiz olarak Allah'tan geldiği anlaşılır. Allah'tan gelen şeyde de ihtilaf olmaz. Çünkü ayette **(Eğer o (Kur'an), Allah'tan başkası tarafından gelmiş olsaydı onda birçok tutarsızlık bulurlardı)**[43[43]] buyurulmuştur. Allah **(Birbirinizle çekişmeyin)** ayetiyle bizlere tefrika ve ihtilafı yasaklar. Dolayısıyla sahabeden her birine tâbî olmamızı Allah Resulu (s.a.s)'in bizlere emretmesi imkansızdır. Çünkü sahabenin içerisinde birisinin

---

41[41] Kifâye s.48
42[42] Necm 3-4
43[43] Nisa 82

helal kıldığını haram kılan bulunabilmektedir. Eğer durum böyle olsaydı, Semure b. Cundup'a uyarak içkinin satışı helâl olurdu. Ebû Talha'ya uyarak ta oruçlunun dolu yemesi helâl olurdu (orucu bozulmazdı). Bunlar diğer sahabelere tâbî olunduğunda da haram oluyor. İbn Hazm Allah Resulu (s.a.s)'in ölümünden önce ve sonraki dönemde sahabe'den sadır olan sünnete isabet edemedikleri bazı görüşleri uzunca anlattıktan sonra şöyle der; « Nasıl olurda hem hata hem de isabet eden bir kavmi taklid etmemiz caiz olur »?

Konuyla ilgili diğer bir uydurma rivayette:

22. Ehli beytim yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız hidayet bulursunuz

(أهل بيتي كالنجوم ، بأيهم اقتديتم ؛ اهتديتم)

Uydurma

Ravilerinden olan Ahmed b. Kâsım er-Reyyân hakkında ez-Zehebî, yalancı olduğunu söyler. Bu rivayet yalancı olan Ahmed b. Nubeyt nüshasındadır. Dolayısıyla İbn Arrâk[44[44]] rivayetin uydurma olduğunu beyan eder.

23. Gerçekten dolu ne yemektir ne de içecek[45[45]]

(إن البرد ليس بطعام و لا بشراب)

Hadis Münkerdir.

[44[44]] *Tezih eş-Şeria'da* (2/419)

[45[45]] Tahâvi, *Müşkilu'l-Âsâr* 2/347; Ebû Ya'lâ, *Musned* K 2/191

Ali b. Yezid b. Cüd'ân yoluyla, Enes (r.a) şöyle der: **(Gök yüzünden dolu yağar, bunun üzerine Ebû Talha şöyle dedi: « Bu doludan bana verirmisin », oruçlu olduğu halde ramazanda yemeğe başlar! O'na dedim ki ; « oruçlu olduğun halde dolumu yiyiyorsun »? Bana şöyle cevap verdi; « Bu dolu gök yüzünden inmiş olup onunla midelerimizi temizleriz, o ne yemek ne de içecektir »! Enes de ki; « Resulullah'a (s.a.s) geldim ve Ona haber verdim », O da: « Bunu amcandan al », dedi)**

Bu hadisin senedi zayıftır.

Çünkü ravilerinden olan Ali b. Yezid zayıf olup yanlışlıkla mevkûf[46[46]] rivayetleri merfû kılar. Bu hadisin illetide zaten budur; Sika (güvenilir) raviler, Enes kanalıyla Ebû Talha'ya mevkûf olarak rivayet ederler. Ali b. Zeyd ise, tam tersine Nebî (s.a.s)'e kadar hadisi ref eder. Dolayısıyla hadisin ref edilmesi münkerdir.

Şube, o da Katade ve Humeyd'in Enes'ten gelen rivayetinde:

(Dolu yağdı, Ebû Talha oruçlu olduğu halde yemeğe başladı, ona; « Oruçlu olduğun halde mi yiyiyorsun » denilince? O da; « Gerçekten bu berekettir »! der)[47[47]]

Hadisin senedi Buhari ve Müslim'in şatına göre sahihtir.

Tahâvî kendi rivayetinde el-Bezzâr'ın bunu mevkûf olarak rivayet ettiğini ve şu ziyadeliği getirdiğini söyler. **« Bunu Said ibn el- Museyyib'e söyledim, bunu kerih gördü ve dolunun susuzluğu kestiğini söyledi ».**

el-Bezzâr da şöyle der : **« Biz bu fiili ancak Ebû Talha'dan biliyoruz ».**

Dolayısıyla bu rivayet mevkûftur, Nebi (s.a.s)'in burada zikri geçmemektedir. Bilâkis Ali b. Zeyd hadisi ref etmekle hatâ etmiştir.

46[46]

47[47] Ahmed, 3/279, İbn Asakir, 6/313/2

Böylelikle mevkûf rivayet, yukarıdaki **(Ashabım yıldızlar gibidir...)** hadisinin batıl olduğuna delildir. Eğer **(Ashabım yıldızlar gibidir...)** hadisi sahih olmuş olsaydı, ramazan da dolu yiyenin orucu, Ebû Talha (r.a)'ya uyulduğundan bozulmamış olurdu. Bilindiği kadarıyla bu sözü bugün hiç bir müslüman söylemez.

24. Kim nefsini bilirse Rabbini de bilmiştir

(من عرف نفسه ؛ فقد عرف ربه)

Bu sözün aslı yoktur.

Hafız Es-Sehâvî şöyle der: « Ebû Muzaffer b. Sem'âni der ki: 'Bu söz merfû olarak bilinmez, bilakis Yahya b. Muâz er-Razi'nin sözü olarak hikâye edilir.' »[48[48]] en-Nevevi rivayetin sabit olmadığını söyler. Suyûtî[49[49]] de buna katılır.

Şeyh Aliyyu'l-Kâri,[50[50]] İbn Teymiyye'nin rivayet hakkında uydurma dediğini nakleder.

Kamûs'un sahibi Fiyruz Abâdî ise şöyle der: « Bu Nebevî hadislerden değildir, çoğu insanlar bunu Nebi (s.a.s.)'in hadislerinden sayarlar. Ancak aslı yoktur, bilâkis İsrailiyattandır:

'Ey insan nefsini bil ki; Rabbini tanıyasın'.»

İhtisas ehlinin hadis hakkındaki hükmü budur. Buna rağmen bazı son dönem Hanefî fukahâsı bu hadisin şerhi hakkında kitab yazmışlardır. Ayrıca ileride gelecek olup aslı olmayan **(... كنت كنزا مخفيا)**

48[48] *Makâsıd*, s.198
49[49] *Zeyl el-Muduât*, s.203
50[50] *Mevduât*, s.83

(Ben gizli bir hazineydim...)

rivayetinin şerhi hakkında da özel bir risâle yazılmıştır. Bütün bunlar bu fukahâ'nın maalesef, hadisçilerin sünnete olan hizmetleri ve sünnete dışarıdan sokulanları arındırma gayretlerinden istifade etmek için çalışmadıklarını gösterir. Bunun içindir ki, kitablarında zayıf ve uydurma hadisler çoktur.

24. Her kim abdestten sonra (İnnâ enzelnâhu fi leyleti'l-kadri) suresini bir kere okur ise, doğrulardan olur. Her kim iki kere okur ise, şehitler divânına yazılır. Her kim de üç kere okur ise, Allah onu Peygamberler ile haşreder.

(من قرأ في إثر وضوئه: [إنا أنزلناه في ليلة القدر] مرة واحدة كان من الصديقين ، ومن قرأها مرتين كتب في ديوان الشهداء، ومن قرأها ثلاثا حشره الله محشر الأنبياء)

Bu hadis uydurmadır.

ed-Deylemî Müsnedu'l-Firdevs[51[51]] te, Ebû Ubey'de kanalından rivayet eder, Ebu Ubeyde ise mechûldur. Rivayetin başka bir illeti de Hasen el-Basrî an ana sigasıyla rivayet etmiştir. Hafız es-Sehâvî, rivayetin aslının olmadığını söyler.

Bu uydurma rivayet, abdestten sonraki okunan sahih senedli duaların ihmâl edilmesine götürür. Müslim ve Tirmizi de gelen hadis şu lafızladır: **(Eşhedu en la ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke lehû ve eşhedu enne Muhammeden abduhû ve resûluhû, Allahumme ic'alnî mine't-tevvâbine vec'alnî mine'l-mutetahhirîne.)**

51[51] 4/31

Veya şöyle de söyleyebilir: **(Subhâneke Allahumme ve bihamdike eşhedu en lâ ilâhe illâ ente estagfiruke ve etûbu ileyk.)** Hadisi el-Hâkim sahih bir isnad ile rivayet etmiştir.

25. Ensenin meshi (cehennemde) zincirlemeden korur

(مسح الرقبة أمان من الغل)

Hadis uydurmadır.

en-Nevevî[52][52] bu rivayetin uydurma olup Peygamber (s.a.s.)'in sözlerinden olmadığını söyler. es-Suyûtî[53][53] de bu sözü en-Nevevi'den naklederek ona katılır.

Konu ile ilgili başka bir rivayette:

26. Her kim abdest alırda ensesini meshederse kıyâmet günü zincirlenmez.[54][54]

(من توضأ ومسح عنقه لم يغل بالأغلال يوم القيامة)

Ravilerinden olan Muhammed b. Amr'ın zayıflığı hakkında ittifak edilmiştir. Nitekim Muhammed b. Ahmed Ebu Bekr Mufîd de, Hâfız el-Irakî'nin de ifade ettiği gibi rivayetin mevzû sayılmasına sebebtir. Aynı şekilde ez-Zehebî ve İbn Hacer'de bu raviyi suçlarlar.

Kaldı ki bu rivayetler münker sayılır, çünkü Resûl (s.a.s.)'in abdestinin sıfatına dair gelen hadislerin hepsine muhaliftir. Hiç birinde ensenin meshedilmesi zikredilmemiştir.

---

[52][52] *el-Mecmû,* 1/465

[53][53] *Zeyl el-Ahâdis el- Mevdûa,* s.203

[54][54] Ebû Nu'aym, *Târîh Isbahân*, 2/115

Ancak Talha b. Musarraf'ın babasın'dan onun da dedesinden gelen rivayette:

(Resulullah (s.a.s.)'i başını bir kere meshederken gördüm, ensenin başlangıcına kadar ulaştı.)

Diğer bir rivayette :

(Başını önden başlayarak arkaya kadar meshetti, öyleki elini kulaklarının altından çıkarttı.)

Rivayeti Ebû Davûd ve başkaları tahrîç etmiştir. Muhaddisler, zaaf, cehâlet ve râvi Musarraf'ın babasının sahabe olup olmadığı hakkında ki ihtilafla birlikte üç tane illet zikrederler. Dolayısıyla başta en-Nevevî, İbn Teymiyye ve Askalânî olmak üzere muhaddisler, hadisin zayıf olduğunu belirtmişlerdir.

27. Rabbim beni terbiye etti ve terbiyemi en güzel şekilde yaptı.

(أدبني ربي ، فأحسن تأديبي)

Hadis zayıftır.

İbn Teymiyye, manasının doğru olduğunu ancak rivayetin sabit bir isnadının bilinmediğini söyler. es-Sahâvî ve es-Suyûtî de İbn Teymiyye'yi desteklerler. Daha fazla bilgi için *Keşful Hafâ'ya*[55[55]] bakılabilir.

28. Müezzinin, Eşhedu Enne Muhammeden Resulullah... dediği esnada işaret parmaklarının içiyle gözlerin meshedilmesi, bunu yapanın (s.a.s.)'in şefaatına nail olacağı, hadisi.[56[56]]

55[55] 1/70

56[56] ed-Deylemî, *Musned el-Firdevs*.

(مسح العينين بباطن أنملتي السبابتين عند قول المؤذن: أشهد أن محمدا رسول الله ... إلخ ، وأن من فعل ذلك؛ حلت له شفعته صلى الله عليه وسلم)

Sahih değildir.

İbn Tâhir[57][57] hadisin sahih olmadığını söyler. eş-Şevkânî[58][58] ve es-Sahâvî[59][59] de İbn Tâhir'e katılırlar.

29. Vakit geçmeden önce namazı kılmaya, ölümden önce de tevbe etmeye acele edin.[60][60]

(عجلوا بالصلاة قبل الفوت ، وعجلوا بالتوبة قبل الموت)

Hadis uydurmadır.

Ancak manası sahihtir.

30. İnsanların hepsi ölüdür; ancak alimler, alimler de hepsi helâk olmuştur; ancak amel edenler, amel edenlerin hepsi ise boğulmuştur; ancak ihlaslı olanlar, ihlaslı olanlar da büyük bir tehlike üzeredirler.

(الناس كلهم موتى ؛ إلا العالمون، والعالمون كلهم هلكى ؛ إلا العاملون، والعاملون كلهم غرقى ؛ إلا المخلصون ، والمخلصون على خطر عظيم)

Hadis uydurmadır.

57[57] *Tezkira.*
58[58] *Ehâdisu'l- Mevdûa*, s.9.
59[59] *el-Makâsıd.*
60[60] es-Sagânî, *Ehâdis el-Mevdûa,* s.4-5

es-Sagânî aynı kaynakta rivayeti nakleder ve şöyle der: « Bu hadis iftiradır ve fasih değildir ».

Tasavvufcuların sözlerindendir, ancak bazı câhiller bunu Resûl (s.a.s.)'e nisbet etmişlerdir.

31. İsa'dan başka Mehdî yoktur.[61][61]

(لا مهدي إلا عيسى)

Hadis münkerdir.

Muhammed b. Hâlid el-Cenedî hadisi; Ebân b. Sâlih'ten o da el-Hasen'den o da Enes'ten merfû olarak rivâyet etmiştir. Bu sened zayıf olup üç tane illeti vardır.

İlki: el-Hasenu'l-Basrî hadisi **an ane** sigasıyla rivâyet etmiştir ve kendisi müdellistir.

İkincisi: el-Hâfiz İbn Hacerî'n de belirttiği gibi Muhammed b. Hâlid bilinmemektedir.

Üçüncüsü: Senedteki ihtilâf; bunu da el-Beyhakî belirtir. el-Beyhakî, Mehdî'nin çıkacağına dair gelen hadislerin hiç şüphesiz daha sahih olduğunu söyler.

Bu nedenle ez-Zehebî el-Mizân'da bu haberin **münker** olduğunu bildirir. es-Sâgânî ise, eş-Şevkânî'nin[62][62] naklettiği üzere, rivâyete **uydurmadır** der. Hâfız İbn Hacer[63][63] de, bu hadisin Mehdî hadislerine olan muhalefetinden dolayı bunu kabul etmediğini işaret eder.

Bu hadisi Kâdiyâniyye taifesi, iddia ettikleri peygamberlerine davet etmek için kullanırlar. Bu, sözde peygamber, kendinin peygamber olduğunu, sonrada son

---

[61][61] *İbn Mâce* (2/495); *el-Hâkim* (4/441); İbnu'l-Cevzî, *el-Vâhiyât* (1447); İbn Abdi'l-ber, *Câmiu'l-İlm* (1/155).

[62][62] *el-Âhâdisu'l-Mevdûa,* (s.195)

[63][63] *Fethu'l-bâri*, (6/385)

zamanda ineceği müjdelenen İsâ b. Meryem olduğunu iddia etmiştir. Yukarıdaki münker hadise binaen de İsâ'dan başka Mehdî'nin olmayacağını öne sürer. Anlayışı zayıf olan bir çok insan arasında bu kişinin daveti revaç bulmuştur. Zaten bâtıl olan her davet böyledir, ona sahip çıkıp davet eden insanlar hep bulunur.

32. Müminin artığı şifadır.

(سؤر المؤمن شفاء)

Bu sözün aslı yoktur.

Bunun böyle olduğunu Ahmed el-Gazzî[64][64] ifâde eder. el-Aclûnî[65][65] de buna katılır.

32. Mehdî, amcam Abbas'ın çocuğundandır.[66][66]

(المهدي من ولد العباس عمي)

Hadis uydurmadır.

Râvilerinden olan Muhammed b. Velîd el-Kuraşî hadisi tek başına rivayet etmiştir. İbn Adiy, onun hadis uydurduğunu söyler. Ebû Arûbe ise onun yalancı olduğunu bildirir. el-Munâvî,[67][67] İbnu'l-Cevzî'den naklederek aynı illetle hadisi cerheder. Böylece es-Suyûtî'nin bu hadisi *el-Câmi'us-Sagir* de nakletmesinin hata olduğu anlaşılmış oldu.

64[64] *el-Ceddu'l-Hasis*, s.168.
65[65] *Keşfu'l-Hafâ*, 1/458.
66[66] ed-Dârekutnî *el-Efrâd,* 2/26; ed-Deylemî, 4/84; İbnu'l-Cevzî *el- Vâhiyat,* 1431.
67[67] *Feyzu'l-Kadir*.

Hadisin uydurma olduğuna dâir bir başka delilde; Allâh Resûlû (s.a.s.)'in başka bir hadisiyle çelişmesidir. Hadis şöyledir;

(Mehdî benim zürriyyetimden, Fâtıma'nın çocuğundandır.)68[68]

Bu hadisin senedi **ceyyid** (iyi) olup bütün ravileri güvenilirdir.

33. Tesbih ne güzel hatırlatıcıdır...69[69]

(نعم المذكر السبحة ...)

Bu söz uydurmadır.

es-Suyûtî bu hadisi *el-Munhâ fis'sibha*70[70] da zikretmiştir. eş-Şevkânî71[71]de ondan nakleder. Her ikiside rivâyet hakkında bir şey söylemeyip susarlar.

Ancak râvilerin bir kısmı bilinmemekte ve bazılarıda yalanla ittiham edilmişlerdir.

Ayrıca hadis, mana olarak batıl manalar içermektedir, şöyleki;

İlki: Boncuklarla olan tesbih bid'attır, çünkü Peygamber (s.a.s.)'in zamanında olmayıp, O'ndan sonra icâd edilmiştir. Lugat alimleri, tesbih'in yeni bir kelime olduğunu ve Arablar'ın bu kelimeyi tanımadığını söylerler. Bu itibarla nasıl olurda, Allâh Resûlû (s.a.s.), Ashabına bilmedikleri bir şeyi tavsiye eder.

İbn Vaddâh el-Kurtubî,72[72] Salet b. Behrâm'dan rivâyet ettiği bir eserde;

(İbn Mesûd boncuklarla tesbih çeken bir kadına uğrar, onları kopartıp atar. Sonrada taşlarla tesbih çeken bir adama gelir ve ayağı ile vurur. Ardından şöyle der: « Çok ileriye gittiniz! Karanlık bid'atlara daldınız! Muhammed (s.a.s.)'in Ashâbını ilimde geçtiniz! »)

68[68] Ebû Dâvud, 2/207-208; İbn Mâce, 2/519; el-Hâkim, 4/557.
69[69] ed-Deylemî, *Musnedu'l-Firdevs*, 4/98.
70[70] 2/141.
71[71] *Neylu'l-Evtâr*, 2/166-167.
72[72] *el-Bid'a ve'n-Nehyu Anhâ*, (s.12)

Bu eserin senedi Salet'e kadar sahihtir, kendisi güvenilir bir râvi olup tabii'nin etbasındandır. Ancak sened munkatidir (kesiktir).

İkincisi: Boncuklarla tesbih çekmek Allâh Resûlû (s.a.s.)'in yoluna muhaliftir. Bu konuda Abdullâh b. Amr şöyle der:

(Allah Resûlû (s.a.s.)'i sağ eliyle tesbih çekerken gördüm)[73[73]]

Ayrıca Allâh Resûlû (s.a.s.)'in bazı hanımlarına verdiği emre de uymamaktadır. Şöyle der:

(Sizlere Subhânâllâh, Allâhu Ekber deyip Allâh'ı eksiklikten tenzih etmeyi emrederim. Gaflet edipte Lâ İlâhe İllalâh'ı unutmayın, parmaklarınızla tesbih çekin çünkü onlar sorulur ve konuşturulurlar.)

Bu hadis hasendir.

Hadisi Ebû Dâvud ve diğerleri rivâyet etmişlerdir. el-Hâkim ve ez-Zehebî hadisin sahih olduğunu söylerler. en-Nevevî ve el-Askalânî[74[74]] ise hasen hükmünü vermişlerdir. Birde bu hadise şahid olan Âişe (r.anha)'ya mevkûf olan rivâyeti de Ebû Dâvud tahrîç etmiştir.

Boncuk ve benzerleriyle tesbih çekmenin meşrûluğuna dâir yukarıda es-Suyûtî'nin ismi geçen risalesinde naklettiği iki hadise gelince:

İlki: Sad b. Vakkâs'tan; Kendisi Allâh Resûlû (s.a.s.) ile bir kadının yanına giderler, kadının önünde tesbih çektiği çekirdek veya taşlar vardır. Allâh Resûlu (s.a.s.) şöyle der:

(Sana bunda daha kolay veya daha faziletli olanı bildireyimmi? Diyerek şöyle buyurur; «Subhânallâhi Adede Mâ Halaka Fi's-Semâi...»)[75[75]]

ez-Zehebî ve İbn Hacer, râvilerden olan Huzeyme'nin bilinmediğini söylerler. Saîd b. Hilâl ise şuuru bozulduğundan hadisleri karıştırmıştır. Bazı güvenir raviler de

---

73[73] Ebû Dâvut (1/230), et-Tirmîzî (4/255) (hasen olduğunu söylemiştir), İbn Hibbân (2334), el-Hâkim (1/547), el-Beyhâkî (2/253) . ez-Zehebî'nin de ifâde ettiği gibi hadisin isnadı sahihtir

74[74] *Emâlî el-Ezkâr*, 1/84.

75[75] Ebû Dâvut, 1/230; et-Tirmizî, 4/277-278; İbn Hibbân, 2330.

Huzeyme'yi zikretmemişlerdir. Dolayısıyla hadis hakkında hasen hükmünü veren et-Tirmizî ile, sahih hükmünü veren el-Hâkim hata etmişlerdir.

Yukarıda zikri geçen illetleri bilmeden veya görmemezlikten gelen çağdaş bazı hevâ ehli, bu tür hakikatları bilmiyormuş gibi hareket eden şeyhleri yâni Abdullâh el-Gumâri'yi taklid ederler. Bu kişi bu hadisi Kenz'in[76][76] de nakleder, böylelikle müridlerine boncuklarla tesbih çekmeyi sonra da boyunlarına takmayı câiz kılar!

İkincisi: Safiyye Şöyle der:

(Allâh Resûlû (s.a.s.) önümde tesbih çektiğim dört bin tane çekirdek olduğu halde yanıma geldi. Dedi ki :« Ey Huyeyye'nin kızı bu nedir»?! Dedim ki: « Onlarla tesbih çekerim ». Dedi ki: « Başında durduğumdan beri bundan daha fazla tesbih ettim ». Dedim ki: « Ey Allâh'ın Resûlû banada öğretsene »! Dedi ki: « Şöyle de: Subhânallâhi Adede Ma Halakallâhu Min Şey'in...»)[77][77]

et-Tirmizî hadise zayıf hükmünü şu sözüyle verir: Bu hadis garîbtir...hadisin isnâdı bilinmemektedir.

Râvilerinden olan Hâşim b. Saîd hakkında Hâfız İbn Hacer[78][78] zayıf olduğunu söyler.

Ayrica yukarıda geçen iki hadisin zayıf olduğuna bir başka delilde, bu hâdisenin İbn Abbâs'tan sabit olmasıdır ki, rivâyette tesbih için kullanılan taşlardan bahsedilmemektedir. Hadisin lafzı şöyledir:

(Cuveyriyye'den; Peygamber (s.a.s.) Cuveyriyye kendi mescidinde olduğu halde sabah namazının akabinde onun yanından çıkar. Duhâ namazını kıldıktan sonra döner ve Cuveyriyye'yi oturur halde bulur ve şöyle der: « Hâlâ seni bıraktığım hâl üzeremisin »? Cuveyriyye « evet » der. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurur: « Ben senden sonra üç defa dört tane kelime söyledim. Eğer bugün

---

[76][76] S.103

[77][77] et-Tirmizî (4/274), Ebû Bekr eş-Şâfii *el-Fevâid* (83/255/1), el-Hakîm (1/547).

[78][78] *Takrîb.*

senin söylediğinle tartılacak olursa ağırlıkta aynı gelirdi: ‘Subhânallâhi ve bihamdihi; adede halkihi, ve ridâ nefsihi, ve zinete arşihi, ve midâde kelimâtihi’ ».)[79[79]]

Bu sahih hadis iki şeye delalet eder:

İlki: Bu hâdisede ki kişi Cuveyriyye’dir, yukarıdaki ikinci hadiste geçen Safiyye değildir.

İkincisi: Hâdisede geçen taşlar ile tesbih münkerdir. Bunu yukarıda geçen İbn Mesûd’un karşı çıkması da desteklemektedir. İbn Mesûd’un medresesinden mezûn olan İbrâhîm b. Yezîd en-Nehaî el-Kûfî, kızının tesbih iplerini sarması için yardım etmesini yasaklardı.[80[80]]

Diğer taraftan biri gelipte, parmaklar ile olan tesbihin, adet çoğaldıkça sayısının muhafazasının imkansız olduğunu söylerse, ona şöyle deriz: Bu karmaşalığa sebeb diğer bir bid’attır. Yâni dinimizde gelmediği şekilde, Allâh’ın çokça belirli bir sayıda zikredilmesidir. İşte bu bid’at boncuklarla tesbih bid’atına götürür. Sahih sünnette sabit olan en çok zikir adedi yüz’dür. Bunu da âdet edinen kişi kolaylıkla yanlışsız bir şekilde yapabilir. Parmaklarla tesbihin daha faziletli olduğuna ittifak etmelerine rağmen, boncuklarla yapılan tesbih parmaklarla sünnet olan tesbihi fiilen bitirmiştir. Birde insanlar bu bid’at ile yeni icatlar getirmişlerdir. Tarikatçılar bunu boyunlarına bile asarlar. Şeyhleri olan Abdullâh el-Gumârî, tesbihin boyuna asılmasını yazıcının kalemi kulağına koymasına kıyas ederek, bunda bir sakıncanın olmadığını söyler! Ancak boncuklarla tesbih hadisi görüldüğü gibi uydurmadır. Bazılarıda hem seninle konuşur hemde elindeki tesbihiyle tesbih çeker veya senin sözüne kulak verir. Kimi de selâmı telaffuz etmeden tesbihini kaldırarak alır. Bu bid’atın daha birçok yanlışlığı vardır. Şairin dediği gibi:

79[79] Müslim, 8/83-84; et-Tirmizî, 4/274, (sahih olduğunu söyler); en-Nesâî, *Amel el-Yevm ve’l-Leyle,* 161-165; İbn Mâce, 1/23; Ahmed, 6/325 ve 429-430.

80[80] İbn Ebi Şeybe, *Musannaf*, 2/89/2; iyi bir senedle rivâyet etmiştir.

Her türlü hayır selefe uymadadır,

Her türlü şerde halefin bid'atındadır.

34. Hatib minbere çıktığında, namazda yoktur, konuşmakta

(إذا صعد الخطيب المنبر ؛ فلا صلاة ، و لا كلام)

Bu rivâyet batıldır.

Halk arasında bu lafızla şöhret bulmuş olup, bazı beldelerde minberlere dahi asılmıştır. Bu rivâyeti Taberânî *el-Kebir*'de İbn Umer'den merfu olarak rivâyet etmiştir. Rivâyetin lafzı şöyledir:

(Biriniz mescide girdiğinde imam minberde ise, bitirinceye kadar namazda yoktur, konuşmakta).

Râvilerinden olan Eyyub b. Nuheyk hakkında, Ebu Hâtim: « Bu kişinin hadisi zayıftır » der. el-Heysemî bu râvinin metrûk olduğunu ve bir çok ilim ehlinin o'nu zayıf kıldığını söyler. İbn Hacer de « bu hadis zayıftır der ».81[81]

Senedi zayıf olmasına rağmen bu hadise bâtıl hükmünün verilmesi iki sahih hadise olan muhalefetindendir:

İlk hadis:

(Biriniz cuma namazına geldiğinde imam (minbere) çıktı ise iki rekat kılsın)

Bu hadisi *Buhârî* ve *Müslim* Câbir (r.a.) dan merfû olarak rivâyet etmişlerdir.

Câbir'den gelen başka bir rivâyette;

81[81] *el-Fethu'l-Bâri,* 2/327

(Bir adam, Allâh Resûlu (s.a.s.) cuma günü hutbe verir iken gelir. Resûl (s.a.s.) ona: « Namaz kıldın mı?» der. O da « Hayır » deyince. « Öyleyse kalk ve iki rek'at kıl » der.) Bu hadisi *Müslim* rivâyet etmiştir.

Bu sahîh hadisler, imamın hutbeye çıkmasından sonra camiye girenin, oturmadan önce iki rek'at namaz kılması gerektiğini vurgular. Ancak daha yukarıdaki hadis bunu yasaklamaktadır! Katmerleşmiş cehâletten dolayı bazı hatiblerin bu namazı kılanlara mâni olmaya çalıştıklarını görürsün. Bunların Allâh'ın şiddetli tehdidi altına girmelerinden korkulur. Âyette ;

(Namaz kılarken bir kulu menedeni gördünmü?) (el-Alak) buyrulmaktadır.

Başka bir ayette ise Allâh'u Teala şöyle buyurur:

(Onun emrine aykırı davrananlar, başlarına bir belâ gelmesinden veya kendilerine çok acıklı bir azap isâbet etmesinden sakınsınlar). (Nur, 63)

İkinci hadis:

(Cuma günü imam hutbe verirken arkadaşına dinle dediysen, boş söz etmişsindir).

Buhârî ve *Müslim* rivâyet etmiştir.

Bu hadis, **(imam hutbe verirken)** sözü mefhûmuyla şuna delâlet eder: İmam hutbe vermediği sürece kelâma bir mâni yoktur. Bunu, Umer (r.a.)'nun dönemindeki tatbikat desteklemektedir. Salebe b. Ebî Mâlik şöyle der:

(İnsanlar Umer b. el-Hattâb minbere oturduğunda müezzin susana kadar konuşurlardı, Umer minberde ayağa kalktığında, her iki hutbeyi bitirene kadar hiç kimse konuşmazdı.)

Bunu Mâlik[82[82]] ve et-Tahâvî[83[83]] rivâyet etmiştir. İkisininde isnâdı sahihtir.

82[82] *Muvatta*, 1/126
83[83] 1/217

Böylece imamın minbere çıkması değilde, sözünün konuşmayı kestiği ve imamın minbere çıkmasının tahiyyetu'l-mescid namazını kılmaya mâni olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu da yukarıda geçen hadisin batıl oluşuna delildir.

35. Sarık ile kılınan namaz sarıksız kılınan namazın yirmi beşine eşittir. Sarık ile kılınan cuma namazı sarıksız kılınan cumanın yetmişine eşittir. Gerçekten melekler sarıklıların cumasına katılırlar, güneş batana dek sarıklılar üzerine salât getirirler.

(صلاة بعمامة تعدل خمسا وعشرين صلاة بغير عمامة، وجمعة بعمامة تعدل سبعين جمعة بغير عمامة. إن الملائكة ليشهدون الجمعة معتمين، ولا يزالون يصلون على أصحاب العمائم حتى تغرب الشمس)

Bu hadis uydurmadır.

İbn Neccâr rivâyet etmiştir. İbn Hacer[84[84]] « Bu uydurma bir hadistir » der. Bunuda es-Suyûtî *Zeyl el-Ehâdis el-Mevdûa*[85[85]] naklederek bu hükme katılır. İbn Arrâk[86[86]] da aynı şekilde buna uyar.

Sonradan es-Suyûtî bunu unutarak hadisi *el-Câmiu's-Sagîr* de zikreder. el-Munâvi, eserin *Şerh'inde* İbn Hacer'in hadise uydurma dediğini naklederek es-Suyûti'nin hata ettiğini belirtir.

Aslında es-Suyûtî mezkur eserinde uydurma hadisleri zikretmeyeceğini bildirmiştir, ama kendisi dahi başka kitablarında bazı hadislerin uydurma olduğuna hükmetmiştir.

84[84] *Lisân el-Mizân,* 3/244
85[85] s.110
86[86] 2/159

Dolayısıyla hakkı kişilerle tanıma, önce hakkı bil, böylece kişileri tanırsın.

Hâfız b. Hacer, selim olan aklın onaylamadığı ve hadiste vadedilen sevabtaki mubâlağadan dolayı, buna uydurma hükmünü verir. Eğer bunlar olmasaydı hadisi zayıf kılmakla yetinirdi. Çünkü senette ithâm olunan kimse yoktur. Bunu bu şekilde anladıysan aşağıdaki hadisin hükmünü daha iyi anlarsın.

36. Sarık ile kılınan iki rek'at, sarıksız kılınan yetmiş rek'attan daha hayırlıdır

(ركعتان بعمامة خير من سبعين ركعة بلا عمامة)

Hadis uydurmadır.

es-Suyûtî bunu *el-Câmiu's-Sagir* de zikreder. ed-Deylemî'nin *Musned el-Firdevs*'te Cabir'den rivâyet ettiğini bildirir. Bir önceki hadiste olduğu gibi, uygun olan hadisi *Zeyl el-Ehâdis el-Mevdûa* kitabına almasıydı. Çünkü sarıkla kılınan namazın sevabındaki mubâlağa bunda daha da fazladır.

Aslında hadisi Ebû Nuaym rivâyet etmiş olup, ondan da ed-Deylemî almıştır.

Hadisin râvilerinden olan Târık b. Abdurrahmân'ı el-Buhârî *ed-Duafâ'*da zikreder, el-Hâkim de, « hafızası kötüdür » der. es-Sahâvî bu hadisin sabit olmadığını söyler.

Hâfız b. Receb el-Hanbelî'nin ilel et-Tirmizî'ye[87[87]] yaptığı şerhte şöyle gelir: Ahmed b. Hanbel'e sarıklı kılınan namazın sarıksız kılınan namazdan yetmiş defa daha faziletli olduğuna dair hadis sorulduğunda, « bu yalandır, bu batıldır » der.

37. Sarıkla kılınan namaz onbin hasenata eşittir

87[87] 2/83

(الصلاة في العمامة تعدل بعشرة آلاف حسنة)

Hadis uydurmadır.

ed-Deylemî[88[88]] senediyle Ebân'dan oda Enes'ten merfû olarak rivâyet etmiştir.

Bunu es-Suyûtî *Zeyl Ehâdis el-Mevdûa*'da[89[89]] zikrettikten sonra « Ebân ithâm edilmiştir » der. İbn Arrâk *Tenzîh eş-Şerîa*'da[90[90]] es-Suyûtî'ye hadisin bu hükümde tabi olmuştur. es-Sahâvî'de *el-Makâsıd* [91[91]] adlı kitabında İbn Hacer'e uyarak « Bu hadis uydurmadır » der.

Bu üç hadisin uydurma olduğuna dâir hiçbir şüphe yoktur. Çünkü hikmet sahibi olan eş-Şârî işleri doğru bir terâzi ile ölçer. Dolayısıyla sarıkla kılınan namazın sevabının, cemaatla kılınan namazın sevabıyla aynı olması veya kat ve kat daha fazla olması makûl değildir! Sonra cemaat namazının hükmüyle, sarık bağlamanın hükmü arasında çok büyük fark vardır. Sarık hakkında söylenecek en son hüküm müstehab olduğudur. Ancak tercih edilen; sarığın âdet olan sünnetlerden olduğudur. Sarık ibâdet olan sünnetlerden değildir. Cemaat namazına gelince, en azından müekked sünnet olduğu söylenmiştir. Ayrıca namazın şartlarından olduğu, namazın cemaatsız sahih olmayacağı da söylenmiştir. Doğru olan görüş ise, cemaat namazının farz (vacib) olduğudur. Ama terkedildiğinde kişi şiddetli bir günah kazanmasına rağmen namazı sahihtir. Bunun için nasıl olur da Alîm ve Hakîm olan Allâh, bunun sevabını sarıkla kılınan namazla eşit, bizzat daha aşağıda bir derece kılsın. Herhalde Hâfız b. Hacer bu manâyı hesaba katarak hadis hakkında uydurma hükmünü verir.

88[88] 2/256
89[89] s.111
90[90] 2/257
91[91] s.124

Bu tür uydurma hadislerin kötü tesirlerinden ve hatalı yönlendirmelerinden bir tanesi de; bizler bazı insanların namaza girmek istediklerinde başlarına mendil bağladıklarını muşâhede ederiz. Zannınca bu zikredilen sevaba nâil olacaktır. Halbuki bu kişi, nefsini temizleyen ve tezkiye eden bir amel işlememiştir.

Garib olan tarafı da şudur: Bazıları sakallarını keserek bu günahı işlerler. Namaz için kalktıklarında sakallarını kesmelerinden dolayı hiç bir eksiklik duymazlar, ve bu onları hiçmi hiç ilgilendirmez. Ancak sıra sarıkla namaz kılmaya gelince, onlara göre bu ihmal edilmemesi gereken bir iştir! Buna delil de şu durumlarıdır: Sakallı birisi namaz kıldırmak için öne geçtiğinde sarıklı değil ise, ondan razı olmazlar. Eğer sarıklı birisi, sakalını kesme günahıyla birlikte namaz kıldırmak için öne geçse, bu onları rahatsız etmediği gibi buna ehemmiyette vermezler. Böylece Allâh'ın dinini tersine çevirmişler. Allâh'ın haram kıldığını mubâh, mubâh kıldığını da vacib kılmışlardır.

Eğer sarığın fazileti sabit olmuş olsaydı, müslüman kişinin normal hallerinde zinet olarak kullanması istenilirdi. Tâ ki bununla diğer insanlardan ayrılmış olsun. Asıl maksad, ödünç olarak alınan sarıkla sayılı dakikalarda eda edilen namaz değildir, ki bitirir bitirmez alınıp cebe yeniden hapsedilsin! Çünkü müslüman kişinin namaz dışındaki sarığa olan ihtiyacı, namazın içindeki ihtiyacından daha fazladır. Özellikle mümin ile kafirin giyeceklerinin karıştığı bu asırda, sarık müslümanın şiarı olup onu kafirlerden ayırır durumdadır.

Sakal hakkında ise, Allâh Resûlu (s.a.s.) şöyle buyurur: **(Müşriklere muhâlefet edin, bıyıkları kısaltın ve sakalları bırakın)** Bu hadisi *Buhârî* ve *Müslim* rivâyet etmiştir.

Namaza başlarken, ödünç sarığın koyulması, namaz için insanın yüzüne ödünç sakal koyması gibidir. Bu ödünç sakalı muşâhede etmesek bile, günün birinde Avrupalıların taklidi babından müslümanların arasında yayılması hiçte uzak değildir.

ed-Dimaşk'ta neşrolunan (2485) sayılı 1364 hicri tarihli *el-Alem* dergisinde şöyle bir haber vardır: « Londra- Lordlar meclisi toplandığında hava sıcaklığı artar, başkan ödünç olan sakallarını çıkarma iznini verir!»

38. Güzel kadının yüzüne ve yeşilliğe bakmak görmeyi arttırır [92[92]]

(النظر إلى وجه المرأة الحسناء والخضرة يزيدان في البصر)

Hadis uydurmadır.

ez-Zehebî *el-Mizan'da* bu haberin bâtıl olduğunu ifade eder. İbn Kayyım ise, bu hadis ve benzerlerinin zındıkların uydurması olduğunu söyler. es-Sagânî *ehâdis el-Mevdûa*[93[93]] adlı kitabında rivayeti zikreder. Maalesef es-Suyûtî bu ve benzeri hadisleri *el-Câmiu's-Sagîr*'ine almıştır.

39. Kim bir hadis söylerde onun yanında aksırılırsa; o haktır [94[94]]

(من حدث حديثا ، فعطس عنده ؛ فهو حق)

Hadis batıldır.

İbnu'l-Cevzi[95[95]] rivâyete batıl demektedir. Ebû Hâtim de bu yalan bir hadistir demiştir. eş-Şeyh Aliyyu'l-Kârî[96[96]] İbn Kayyım'dan şöyle nakleder: « Bazı insanlar bu hadisin senedinin sahih olduğunu söyleseler bile, his bunun uydurma olduğuna şahittir... Peygamber (s.a.s.) den rivâyet olunan bir hadisin yanında yüzbin kişi aksırsa dahi, aksırma ile hadise sahih hükmü verilmez...»

92[92] Ebû Nuaym, *el-Hilye,* 3/201-202; ed-Deylemî, 4/106.
93[93] s.7
94[94] Temmâm, *el-Fevâid,* 2/148; Ebû Ya'lâ; et-Taberânî *el-Evsat;* İbn Şâhin.
95[95] *el-Mevdûât,* 3/77.
96[96] *el-Mevdûât* , s.106-107.

40. Sözün en doğrusu, yanında hapşurulandır [97][97]

(أصدق الحديث ما عطس عنده)

Bu hadiste batıldır.

41. Namaz dirhem mikdarı kandan dolayı iade edilir. Başka bir lafız da ise : Elbisede dirhem mikdarı kadar kan varsa, elbise yıkanır ve namaz iade edilir.[98][98]

(تعاد الصلاة من قدر الدرهم من الدم) وفي لفظ: (إذا كان في الثوب قدر الدرهم من الدم ؛ غسل الثوب، وأعيدت الصلاة)

Hadis uydurmadır.

İbn Hibbân şöyle der: « Bu haber şüphesiz uydurmadır. Allâh Resûlu (s.a.s.) bunu söylememiştir. Bunu Kûfe Ehli uydurmuştur. (Râvilerinden olan) Ravh sika (güvenilir) ravilerden uydurma rivâyetlerde bulunur.»

İbn Hibbân'ın bu sözüne ez-Zeylaî[99][99] ve İbnu'l-Mulakkan[100][100] da katılmıştır. el-Buhârî'de « **bu hadis batıldır** » der.

Hadis başka bir yol ve lafızla da gelmiştir:

42. Dirhem mikdarı kan yıkanır ve ondan dolayı namaz iade edelir.[101][101]

97[97] et-Tâberânî, *el-Evsat* , 1/191/2/3502.
98[98] İbn Hibbân, *Duafâ,* 1/298; ed-Darekutnî, *Sunen*, s.153; el-Beyhakî, 2/404.
99[99] *Nasbu'r-Râye,* 1/212.
100[100] *el-Hulâsa.*
101[101] el-Hâtib, 9/330; İbnu'l-Cevzî, 2/75.

(الدم مقدار الدرهم ؛ يغسل، وتعاد منه الصلاة)

Hadis uydurmadır.

Râvilerinden olan Nuh b. Meryem yalancıdır. Bu hükme ez-Zeylaî de katılır. Ancak bu ve bir önceki rivâyeti es-Suyûtî *el-Câmi* de zikreder!!!

Bu hadis, Hanefî mezhebinin, mugallaza olan necâsetin dirhem mikdarı kadar olduğuna dair delilidir. Bu hadisin uydurma olduğunu anladıysan, böyle bir sınırlamanında batıl olduğunu bilirsin. Dirhemdende daha az olsa bile necasetten kaçınmak farzdır. Çünkü temizliği emreden hadisler geneldir.

43. Örümcek şeytan olup Allâh onun şeklini değiştirmiştir, dolayısıyla onu öldürün

(العنكبوت شيطان مسخه الله ؛ فاقتلوه)

Hadis uydurmadır.

İbn Adiy[102[102]] rivâyet etmiştir. Râvilerinden olan Mesleme hakkında şöyle der: « Meslemenin hadisleri, tamamen veya genelde mahfûz değildir.»

Bu hadisin bâtıl olduğuna başka bir delilde, *Müslim*[103[103]] de gelen hadisle çatışmasıdır:

(Allâh hayvana dönüştürdüğü hiçbir şeye nesil ve soy kılmamıştır)

İbn Hazm *Muhalla*[104[104]] da şöyle der: « Maymun ve domuz dışında gelen her mesh (dönüştürme), batıl, yalan ve uydurmadır.»

Ancak es-Suyûtî adeti üzere yine muhâlefet ederek hadisi *Câmi* de zikreder!

102[102] 1/320.
103[103] 8/55.
104[104] 7/430.

44. Her kim Kur’an dan başkasıyla şifa isterse, Allah Teâla ona şifa vermesin

(من استشفى بغير القرآن ؛ فلا شفاه الله تعالى)

Hadis uydurmadır.

es-Sâgânî *el-Ehâdis el-Mevdûa*[105][105] da zikreder. el-Aclûnî *el-Keşf*[106][106] te buna katılır. Hadisin aslını el-Vahidî *Tefsirinde*[107][107] rivâyet eder.

Râvilerinden olan İbnu’l-Hâris’in hadisi terkedilmiştir. ez-Zehebî *Tarihu’s-Sahâbe* adlı kitabında bu haberin sahih olmadığına işaret etmiştir.

Bu hadis maddi tedaviyi terkedip, yanlız Kur’ân tilâvetine güvenmeye işaret etmektedir. Bu ise Resul (s.a.s.)’in kavlî ve fiili sünnetiyle uzak ve yakından uyuşmamakta. Resûl (s.a.s.) defalarca maddi tedavi ile muâlece olup bunu emretmiştir. Şöyle buyurur:

(Ey Allâh’ın kulları! Tedavi olun ; Allâh indirdiği her hastalığa bir de ilaç indirmiştir) Bu hadisi el-Hâkim sahih bir senedle rivâyet etmiştir.

45. Allâh Azze ve Celle ve Melekleri cuma günü sarık saranlara salât getirirler[108][108]

(إن الله عز وجل وملائكته يصلون على أصحاب العمائم يوم الجمعة)

Hadis uydurmadır.

105[105] s.12.
106[106] 2/332.
107[107] 2/185/2.
108[108] et-Taberânî, *el-Kebir*.

İbnu'l-Cevzî[109[109]] şöyle der: « Bu hadisin aslı yoktur, (ravilerinden olan) Eyyub teferrud etmiştir. Ezdî şöyle der: Bu hadis Eyyub'un uydurmasıdır, Yahyâ b. Main onun yalancı olduğunu söylemiştir, ed-Dârekutnî de onu terketmiştir.»

46. Üç şeyden dolayı Arabları sevin ; Çünkü ben arabım, Kur'ân arabçadır, Cennet ehlinin dili de arabçadır.[110[110]]

(أحبو العرب لثلاث ؛ لأني عربي ، والقرآن عربي ، وكلام أهل الجنة عربي)

Hadis uydurmadır.

Bu senedin üç tane illeti vardır:

İlki: Ravilerinden olan el-Alâ b. Amr hakkında ez-Zehebî metrûk olduğunu söyler, İbn Hibbân ise, mutlak olarak kendisiyle ihticac etmenin câiz olmadığını söyler.

İkincisi: Diğer bir râvi olan Yahyâ b. Yezîd, muhaddislerce zayıf addedilmiştir.

Üçüncüsü: İbn Cureyc hadisi **an ana** sigasıyla rivâyet etmiştir. Kendisi müdellistir.

Hadisi İbnu'l-Cevzî[111[111]] el-Ukaylî'nin yoluyla zikrederek, el-Ukaylî'den hadisin münker olduğunu ve aslının olmadığını aktarır.

47. Ben arabım, Kur'ân arabçadır, Cennet ehlinin lisanı da arabçadır.[112[112]]

(أنا عربي ، والقرآن عربي ، ولسان أهل الجنة عربي)

Hadis uydurmadır.

109[109] *Mevdûât* , 2/105.
110[110] Hâkim, *el-Müstedrek,* 4/87, *Ma'rifetu Ulûm el-Hadis,* s.161-162; el-Ukaylî *Duafâ,* s.327; et-Taberânî *el-Kebir,* 3/122/1, *el-Evsat* ; el-Beyhakî, *Şuabu'l-İmân.*
111[111] *el-Mevdûât*, 2/41.
112[112] et-Taberânî, *el-Evsat* , 2/285/1/9301.

Râvilerinden olan Şibl b. el-Alâ b. Abdurrahman hakkında İbn Adiy; « Münker rivâyetleri vardır » der. Hâfiz el-Irâkî[113[113]] de şöyle der: « Ancak (râvilerinden olan) Abdul Azîz b. İmrân ez-Zührî hakkında en-Nesâî ve başkaları metrûk olduğunu söylerler. el-Buhârî hadisinin yazılmayacağını bildirir. Dolayısıyla bu hadis sahih değildir. » İbn Arrak[114[114]] ta bu hükme katılır.

Bu rivâyetin Allâh Resûlu (s.a.s.)'e nisbetinin bâtıl olduğuna bir başka delilde, (s.a.s.)'in arablığıyla övünmesidir. Bu ise, İslam'a göre tuhaf sayılıp şu âyetle uyuşmaz:

(Muhakkak ki Allâh yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır.)[115[115]]

Aynı zamanda sahih hadislerle de uyuşmaz:

(Arabın arab olmayana üstünlüğü yoktur ... üstünlük ancak takva iledir.)[116[116]]

Ebû Dâvut ve *et-Tirmizi*'nin hasen olarak rivâyet ettikleri başka bir hadiste:

(Gerçekten Allâh Azze ve Celle sizlerden câhiliyye âdetini ve ecdâd ile övünmeyi gidermiştir. İnsanlar Âdem'in çocuklarıdır, Âdem ise topraktandır. Mümin takvalı , facir ise şakî olandır. Bazıları cehennem kömürü olan insanlarla övünmeyi bıraksınlar. Yoksa Allâh'ın yanında, ağzı ile pisliği iten böcekten daha değersiz olurlar.)

Allâh Resûlu (s.a.s.) ümmetini bu şekilde yönlendiriyor ise, onun yasakladığı şeyi kendinin yapması hiç bir zaman makûl değilir.

48. Arablar itibarını kaybedince, İslâm da itibarını kaybeder.[117[117]]

113[113] *el-Mahacce;* 1/57.
114[114] *Tezih eş-Şerîa,* s.209.
115[115] Hucurât 13.
116[116] *Ahmed*, 5/411, sahih bir senedle rivâyet etmiştir.

117[117] Ebû Nuaym, *Ahbâru Isbahân,* 2/340; Ebu Ya'lâ, *Müsned* 3/402/1881.

(إذا ذلت العرب ؛ ذل الإسلام)

Hadis uydurmadır.

Ebû Hâtim şöyle der: « Bu hadis bâtıldır aslı yoktur.»

Hadisin iki tane illeti vardır:

İlki: Ravilerinden olan Muhammed b. el-Hattâb, hâli itibarıyla mechûldur.

İkincisi: Ali b. Zeyd zayıftır.

Hadis mana itibarıyla batıl bir manaya delâlet etmeseydi, zayıf hükmü ile yetinirdik. Çünkü İslâm'ın izzeti Arablarla bağlantılı değildir. Tam tersine Allâh İslâm'ı Arab olmayan müminlerle de izzetli kılmıştır. Özellikle Osmanlı devletinin ilk zamanlarında böyleydi. Allâh İslâmı onlarla güçlendirmişti, ta ki hükümdarlıkları Avrupanın ortasına kadar uzanmıştı. İslâm'dan saparak Avrupa kanunlarına yönelip, hayırlı olanı hayırsız olan ile değiştirdiklerinde otoriteleri, hem orada hemde diğer topraklarda giderek kayboldu. Öyle oldu ki, hükümranlığı kendi topraklarında dahi kalmadı! O topraklarda müslüman olduklarına delâlet eden az bir belirti kaldı. Böylelikle kuvvet ve izzetten sonra, bütün müslümanlar arabıyla acemiyle boyun eğip alçaldılar. Kafirler topraklarına girerek, çok azı hâriç müslümanlar zillet altında yaşamaya mahkûm oldular. Ekonomi gibi bir çok tasarı adı altında bu toprakları kafirler sömürmeye başladılar!

Böylece İslâmın, arab ve acemin düşmesiyle zelîl, güçlenmesiyle de izzetli olacağı sabitleşir. **(Arabın arab olmayana üstünlüğü ancak takvadadır)**

Allâhım! müslümanlara izzet nasib eyle, onlara Kitâbına ve Peygamberinin sünnetine dönmelerini ilham et. Tâ ki İslâm onlarla güçlenmiş olsun.

Ancak bu durum, arab cinsinin diğer ümmetlerin cinsinden daha üstün olmasına engel değildir.Arab cinsinin üstün olması konusu Ehlî Sünnetin'de görüşüdür. Konuyla ilgili sahîh hadisler vardır, bunlardan bir tanesi de şudur:

(Allâh İbrâhim'in çocuklarından İsmâil'i seçmiştir. İsmâil'in çocuklarından da Benî Kinâneyi, Benî Kinâne'den Kureyşi, Kureyşten Benî Hâşimi seçmiştir. Beni de Benî Hâşimden seçmiştir.)[118[118]]

Ancak bu fazîlet, Arab olanın kendi cinsiyle övünmesine götürmemesi gerekir. Çünkü İslâm bu cahiliyye âdetini ibtâl etmiştir. Aynı zamanda bizlerin de Arabların bu üstünlüğe hak sahibi olmalarının sebebini de bilmemezlikten gelmememiz gerekir. Onlar akıl ve lisanlarıyla, ahlak ve amelleriyle temâyüz etmişler, güzel sıfatlarıyla diğer ümmetlere İslâm davetini taşımada ehil kılınmışlardır. İşte arab olan kimse bunu bilir ve korur ise, kendinden öncekiler (selefleri gibi) İslâm davetinin taşınmasında namzet bir üye olur. Ama o, bütün bunlardan soyutlanırsa o zaman hiç bir fazîleti olmaz. Bilâkis İslâm ahlâkı ile nitelenen bir acem şüphesiz ondan daha hayırlıdır. Gerçek üstünlük Allâh'ın, Muhammed (s.a.s.)'le birlikte gönderdiği imân ve ilme tâbi olmak iledir. Üstünlük Kur'ân ve Sünnette gelen belirli isimlerledir; İslâm, İmân, İyilik, Takvâ, İlim, Amel ve İhsân gibi. İnsanın sadece arab veya acem olması, hiç bir üstünlük kazandırmaz.

49. Yemekten önce karpuz mideyi iyice yıkar, hastalığıda kökünden giderir.[119[119]]

[118[118]] *Ahmed,* 4/107; *et-Tirmizî,* 4/392, (et-Tirmizî hadisin sahih olduğunu söylemişti); Hadisin aslı *Müslimdedir,* 7/48; el-Buhâri, *et-Tarih es-Sagir,* s.6.
[Konu hakkında daha fazla malumata sahib olmak için, Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiye'nin Türkçeye terceme edilen *Sırât-ı Mustakîm* adlı kitabına bakılabilinir.]

[119[119]] İbn Asâkir, *Tarih Dımışk*, 2/282, 10/287

(البطيخ قبل الطعام يغسل البطن غسلا، ويذهب بالداء أصلا)

Uydurmadır.

Ravilerinden olan Ahmed b. Yakûb'un hadis uydurduğunu el-Beyhakî ve el-Hakim beyan eder.

es-Sahâvî şöyle der: « Ebu Umer en-Nukânî karpuzun fazileti hakkında bir cüz tasnif etmiştir, bütün hadisleri batıldır.» [120[120]]

50. Yemeğin bereketi, öncesinde ve sonrasında abdest almaktır.[121[121]]

(بركة الطعام الوضوء قبله وبعده)

Zayıftır.

Ravilerinden olan Kays b. Rabi'nin zayıf olduğunu Ebû Davut ve et-Tirmizî söyler.

Bu konuyla ilgili başka bir hadiste:

(Her kim Allah'ın onun evinin hayrını çoğaltmasını severse, öğlen yemeği hazır olduğunda ve kaldırıldığında abdest alsın)[122[122]]

Ancak hadis münkerdir.

el-Münzirî şöyle der: « Süfyan yemekten önce abdest almayı kerih görürdü. el-Beyhakî derki: aynı şekilde Malik b. Enes'te kerih görürdü. Yine arkadaşımız eş-Şafii abdestin terkini mustehab görmüştür, İbn Abbas hadisini delil getirmiştir.

[120[120]] *el-Makâsıd*
[121[121]] et-Tayalisi, *Musned*, 655; Ebû Davut, 3761; et-Tirmizî, 1/329.
[122[122]] İbn Mâce, 3260.

(Peygamber (s.a.s.)'in yanındaydık ve helâya gitti, sorada döndü. Yemek getirildi ve dendi ki: Abdest almayacakmısın? O da, namaz kılmayacağım ki abdest alayım, dedi)» [123[123]]

et-Tirmizî ve Ebû Davut'un rivayet ettikleri hadiste şu fazlalık vardır:

(Ancak namaza kalktığımda abdest almakla emrolundum)

Bazıları bu hadiste geçen el-Vudû yâni abdest kelimesini yalnız ellerin yıkanması olarak tevil ederler. Ancak bu mâna Peygamber (s.a.s.)'in sözlerinde bilinmemektedir. Eğer hadis sahih olmuş olsaydı, yemek öncesi ve sonrası ellerin yıkanmasının istihbabına delil olurdu ve hadisin bu şekilde tevili de caiz olmazdı.

Yemekten önce ellerin yıkanmasına gelince ; ellerin pis olması gibi, yıkanmasını gerektiren bir durum var ise, yıkamak meşrûdur.

Netice olarak; ellerin yemekten önce yıkanması, hadis sahih olmadığından ibâdet değildir. Mâna olarak makûldur, kirli ise meşrûdur, yoksa değildir.

51. Gerçekten her şeyin bir kalbi vardır, Kur'an'ın kalbide (Yâsindir). Kim onu okursa sanki Kur'an'ı on kere okumuş gibidir.[124[124]]

(إن لكل شيء قلبا ، وإن قلب القرآن (يسن) ، من قرأها ؛ فكأنما قرأ القرآن عشر مرات)

Hadis uydurmadır.

et-Tirmizî, ravilerinden olan Hârûn b. Muhammed'in meçhûl olduğunu söyler. ez-Zehebî de bu hadisi onun uydurduğunu zikreder. Ebû Hâtim ise hadisin batıl olup, aslının olmadığını bildirir.

123[123] Müslim, Ebû Davut, et-Tirmizî.

124[124] et-Tirmizî, 4/46; ed-Dârimî, 2/456

Ancak es-Suyûtî adeti üzere rivayeti el-Câmi es-Sagir adlı kitabına alır! es-Sabûnî de İbn Kesir'in muhtasarında[125[125]] zikreder! Zannınca sadece sahih hadisleri zikredecekti! O nerede bunu yapmak nerede; bu kuru bir iddiadan başka bir şey değildir!

52. Kimin çocuğu olurda ona bereket talebiyle Muhammed ismini verirse ; o ve çocuğu cennettedir)[126[126]]

(من ولد له مولود، فسماه محمدا تبركا به؛ كان هو ومولوده في الجنة)

Hadis uydurmadır.

İbn Kayyım, ravilerinden olan Hâmid b. Hammâd el-Askerî yüzünden, hadisin bâtıl olduğunu belirtir. eş-Şeyh el-Kâri[127[127]] de ona katılır.

Bu araştırmayı gözden kaçıran el-Munâvî es-Suyûtî'nin hadisi hasen saymasına katılır. Dolayısıyla buna aldanma.

53. (Bir saat düşünmek, altmış sene ibâdetten daha hayırlıdır)[128[128]]

(فكرة ساعة خير من عبادة ستين سنة)

Bu söz uydurmadır.

İbnu'l-Cevzi, ravilerinden olan Osman b. Abdullah el-Kuraşi ve İshak b. Nuceyh el-Malatî'nin yalancı olduklarını söyler.[129[129]]

125[125] 3/154
126[126] İbn Bukeyr, *Fadlu men ismuhu Ahmed ve Muhammed*, 1/58
127[127] *el-Mevdûât*, s.109
128[128] Ebu eş-Şeyh, *el-Azame*, 1/297/42

Diğer bir rivayette ise:

(Gece ve gündüzün farklılığındaki bir saatlik düşünce, bin senelik ibâdetten daha hayırlıdır)[130[130]]

Bu hadis te uydurmadır. Çünkü ravilerinden olan Said b. Meysere güvenilir ravilerden uydurma rivayetlerde bulunmuştur. Buna rağmen es-Suyûtî rivayeti kitabına almıştır!

54. Cami komşusunun namazı, ancak camidedir.[131[131]]

(لا صلاة لجار المسجد إلا في المسجد)

Hadis zayıftır.

Ravilerinden olan Süleyman b. Davut el-Yemâmî zayıftır. el-Buhârî onun hakkında: « hadisi münkerdir » der. Yanî bu kişinin hadisini rivayet etmek helâl değildir.

Cemaat namazıyla ilgili gelen **sahih** hadisin lafzı şöyledir:

(Kim özürü olmadığı halde ezanı duyarda (camiye) gelmez ise, namazı yoktur)[132[132]]

En-Nevevî, el-Askalânî ve ez-Zehebî hadisin sahih olduğunu söylemişlerdir.

55. Cuma fakirlerin haccıdır, diğer bir lafızda : Miskinlerin.[133[133]]

(الجمعة حج الفقراء ، وفي لفظ: المساكين)

129[129] *el-Mevdûât,* 3/144
130[130] ed-Deylemî, *Müsned*, 2/46
131[131] ed-Darekutnî s.161,;el-Hakim 1/246; el-Beyhakî, 3/57.
132[132] Ebû Davut; İbn Mâce; ed-Darekutnî; el-Hakim; el-Beyhakî.
133[133] Ebu Nuaym, *Ahbâr Asbahân*, 2/190; İbn Asakir, 11/132.

Hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Mukâtil yalancıdır. Dolayısıyla es-Sagânî ve İbnu'l-Cevzî rivayeti, uydurma hadisleri topladıkları kitablarında zikrederler.

56. Tavuk, ümmetimin fakirlerinin koyunudur. Cuma'da fakirlerinin haccıdır.[134[134]]

(الدجاج غنم فقراء أمتي ، والجمعة حج فقرائها)

Hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Abdullâh b. Zeyd yalancıdır, hadis uyduran birisidir.

el-Munâvî[135[135]] bu ve bir önceki rivayetin uydurma olduğunu ez-Zehebi'den nakleder.

57. Biriniz hanımıyla veya cariyesiyle ilişkide bulunduğunda, edep yerine bakmasın, çünkü bu körlük bırakır.[136[136]]

(إذا جامع أحدكم زوجته أو جارية ؛ فلا ينظر إلى فرجها، فإن ذلك يورث العمى)

Hadis uydurmadır.

İbnu'l-Cevzî rivayeti el-mevdûât adlı kitabında zikreder. İbn Hibbân ve Ebu Hatim er-Râzi rivayetin uydurma olduğunu söylerler.

134[134] İbn Hibbân, *el-Mecrûhun*, 3/90.

135[135] 6/163

136[136] İbn Adiy, 1/44 ; İbn Asâkir, 13/295/2; İbn Ebî Hâtim, 2/295

İbn Salâh hadisin gerçek illetine vakıf olmadığı için, isnadın ceyyid (iyi) olduğunu söyler. Ancak İbn Salâh, kendisinin koyduğu ve daha önce kimsenin söylemediği kaideye muhalefet ederek bu hadisin kuvvetli olduğunu söyler. İbn Salâh'a göre, kendisinin yaşadığı o asırlarda artık hadis hakkında sahih hükmünün verilmesi kesilmişti, dolayısıyla hiç kimsenin tashih etme hakkı yoktu![137][137] Ona göre vacib olan; daha önceki hadis imamlarının hükümlerine tabi olmaktır.[138][138] Ancak bu kaideye nereye dayanarak burada muhalefette bulundu ve iki büyük hadis imamımın uydurma hükmünü verdikleri hadisin, sahih olduğunu söyledi?

Doğru anlayış, hadisin batıl olduğuna delildir İlişkiye nisbetle edep yerine bakmanın haram kılınması, vesilelerin haram kılınması babındandır. Allâh Teâla erkeğe zevcesiyle ilişki izni verdiyse, zevcesinin edep yerine bakmasını yasaklaması nasıl kavranabilir?! Bunu Aişe validemizden gelen hadis teyid eder, O şöyle der:

(Ben ve Allâh Resûlu (s.a.s.) aramızdaki bulunan bir kaptan gusül alırdık. Benden önce davranırdı, bende ona : bana da bırak, bana da bırak derdim)[139][139]

Bu hadisten anlaşılan edep yerine bakmanın caiz olduğudur. Bunu İbn Hibban'ın Süleyman b. Musa yoluyla naklettiği rivayet destekler: Süleyman b. Musa erkeğin zevcesinin edep yerine bakması hakkında sorulur? Bunu Atâ'ya sordum der, o da: Aişe'ye sordum, bu hadisi mâna olarak zikretti der.

Hafız b. Hacer şöyle der: « Bu hadis erkeğin zevcesinin avret mahalline ve zevcenin de erkeğin avret mahalline bakmasının cevazına delildir.»[140][140]

137[137] *Mukaddimetu Ulûm el-Hadis*, s.18

138[138] Bu söz bazı mukallid fukahanın sözüne benzemektedir, onlar şöyle derler: « İçtihad dördüncü asırdan itibaren kesilmiştir, dolayısıyla taklidten başka bir şey yoktur. »

Buna rağmen onlar bazen içtihad ederler, keşki isabet etseler, ancak nerede. Onlar aslında mukallidtirler, nasıl içtihad edeceklerini bilemezler. Çünkü ellerinde içtihad aletleri yoktur. İlim ehlince bilinen ; sünnetin sahihini zayıfından temyizi ve usulu'l-Fıkh'ın bilinmesi gibi bir çok vasıtaya sahib değillerdir.

Tahkik ehlinden bir çok kişi İbnu's-Salâh'ın mezhebinin hilâfına açıklamada bulunmuştur. Konuyla ilgili en-Nevevi'nin et-Takrîb adlı kitabına (s.4) bakılabilir.

139[139] el-Buhârî; Müslim.

Bu, açıklığa kavuştuğuna göre, öyleyse gusül veya temas esnasında bakmak arasında hiç bir fark yoktur. Böylece yukarıdaki hadisin bâtıl olduğu açığa çıkar.

58. (Biriniz (zevcesiyle) temas ettiğinde, avret mahalline bakmasın, çünkü bu körlük bırakır, çokta konuşmasın, çünkü bu da dilsiz bırakır)141[141]

(إذا جامع أحدكم ؛ فلا ينظر إلى الفرج ، فإنه يورث العمى ، ولا يكثر الكلام ؛ فإنه يورث الخرس)

Hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Muhammed b. Abdurrahman el-Kuşeyrî, yalancı olup hadisi tekedilmiştir.

59. Kadınlar ile olan temasta fazla konuşmayın, çünkü dilsizlik ve kekeleme ondan meydana gelir.142[142]

(لا تكثروا الكلام عند مجامعة النساء ؛ فإن منه يكون الخرس و الفأفأة)

Hadis çok zayıftır.

Rivâyetin dört tane illeti vardır, dolayısıyla rivâyet çok zayıf olduğundan delil teşkil etmez.

140[140] *el-Feth*, 1/290.
141[141] İbnu'l-Cevzî, el-Mevdûât, 2/271; İbn Adiy, *el-Kâmil*, 6/2261.
142[142] İbn Asâkir, 5/700.

60. (Kim cuma günü ikâmet diyârından sefere çıkarsa, melekler yolculuğunda refakatçısı olmaması için aleyhine duâ da bulunurlar) 143[143]

(من سافر من دار إقامته يوم الجمعة ؛ دعت عليه الملائكة أن لايصحب في سفر)

Hadis zayıftır.

Rivâyet İbn Lehi'a sebebiyle zayıftır. Rivâyet bir başka yoldan da gelmiştir, ancak uydurmadır. İlâve olarak **(... haceti giderilmemesi için ...)** fazlalığı vardır.

Ayrıca el-Gazâlî rivâyeti (el-İhya)'da zikreder!

Sahih sünnette cuma günü yolculuğa çıkmayı yasaklayan hiç bir delil yoktur.

Esved b. Kays'ın babasından rivâyet ettiği bir eserde :

(Umer (r.a.) yolculuğa istekli bir adam görür. Onun şöyle söylediğini duyar : "Bugün cuma günü olmasaydı çıkardım" deyince Umer (r.a.) şöyle der: "Çık, çünkü gerçekten cuma yolculuğa mani değildir".)[144[144]]

Bu sened sahihtir, ravilerinin hepsi güvenilirdir.

61. Hac evlilikten öncedir.[145[145]]

(الحج قبل التزوج)

Hadis uydurmadır.

Senetteki iki râvi hadis uydururlar. Buna rağmen es-Suyûtî rivâyeti el-Câmi de zikreder.

143[143] ed-Darekutnî, *el- Efrâd.*
144[144] İbn Ebî Şeybe, 2/205/2.
145[145] *Musned el-Firdevs*, 1/97.

Rivâyetin diğer bir lafzı şöyledir:

62. Kim hacca gitmeden önce evlenirse, günah ile başlamıştır.[146[146]]

(من تزوج قبل أن يحج ؛ فقد بدأ بالمعصية)

Hadis uydurmadır.

63. Akîk'ten yüzük takın, çünkü gerçekten akîk bereketlidir.[147[147]]

(تختموا بالعقيق ؛ فإنه مبارك)

Hadis uydurmadır.

Râvilerinden olan Yakûb b. İbrahîm ez-Zührî, yalancı ve hadis uyduran birisidir.

Hafız es-Sahâvî, akîk taşı ile ilgili gelen rivayetlerin hepsinin bâtıl olduğunu söyler.

Gerçi konu ile ilgili rivayetler değişik lafızlar ve senedlerle gelmesine rağmen hadisi kuvvetlendirmemektedir. Zayıflığın sebebi, zabtın ve hıfzın zayıflığından kaynaklanmış ise, yolların çokluğu hadisi kuvvetlendirir. Ancak durum burada böyle değildir. Bilâkis konu ile ilgili rivayetlerin geneli yalan ile itham edilmiş ravilerden hâli değildir. Ayrıca lafızlar arasında şiddetli bir çelişki görülmektedir, yukarıda:

(Çünkü gerçekten akîk bereketlidir) olarak gelir.

Diğer bir rivâyette :

146[146] İbn Adiy, 2/20.

147[147] el-Muhamilî, *el-Emâlî*, 2/41; el-Hatîb, *Târih*, 11/251.

64. ...çünkü gerçekten akîk fakirliği yok eder.[148[148]]

(تختموا بالعقيق ؛ فإنه ينفي الفقر)

Hadis uydurmadır.

Diğerinde :

65. ...çünkü gerçekten akîk işi başarılı kılar, sağ el de ziynete daha hak sahibidir [149[149]]

(تختموا بالعقيق ؛ فإنه أنجح للأمر ، واليمنى أحق بالزينة)

Hadis uydurmadır.

Başka bir rivayette :

66. Akîk'ten yüzükler takın, çünkü gerçekten üzerinde olduğu müddetçe birinize üzüntü isabet etmez.[150[150]]

(تختموا بالخواتم العقيق ؛ فإنه لا يصيب أحدكم غم ما دام عليه)

Hadis uydurmadır.

Bir diğerinde :

67. Kim akîk'ten yüzük takarsa, hayır görmeye devam eder.[151[151]]

148[148] *el- Mevdûât*, 3/58 ; ed-Deylemî, 2/31.
149[149] İbn Asâkir, 4/291/1-2.
150[150] ed-Deylemî, 2/32.

(من تختم بالعقيق ؛ لم يزل يرى خيرا)

Sonuç olarak ; akik taşından yüzük edinme hakkında gelen hadislerin hepsi bâtıldır.

68. Amellerin efendisi açlıktır, nefsin zilleti de yün elbisedir

(سيد الأعمال الجوع ، وذل النفس لباس الصوف)

Bu sözün aslı yoktur.

el-Irâkî[152[152]] ve es-Subkî[153[153]] aslını bulamadıklarını söylerler.

69. (Fikir ibâdetin yarısıdır, az yemekte ibâdetin kendisidir.

(الفكر نصف العبادة ، وقلة الطعام هي العبادة)

Bu söz batıldır.

el-Irâkî[154[154]] aslının olmadığını ifade eder.

70. Oruç tutun sıhhat bulun.[155[155]]

(صوموا تصحوا)

Hadis zayıftır.

151[151] İbnu'l-Cevzî, *el-Mevdûât*, 1/57 ; İbn Hibbân, *ed-Duafâ*, 3/153.
152[152] *Tahrîc el-İhyâ*, 3/9.
153[153] *et-Tabakât el-Kubrâ*, 4/162.
154[154] *Tahrîc el-İhyâ*, 3/69.
155[155] et-Taberânî, *el-Evsat*, 2/225/1/8477; Ebû Nuaym, *et-Tıb*, k 24/ 1,2.

Ravilerinden olan Züheyr b. Muhammed Şamlılar'dan olan rivayetinde zayıftır. Dolayısıyla hafız el-Irakî[156[156]] senedin zayıf olduğunu belirtir.

71. Seni israf etmekten sakındırırım ; gerçekten günde iki kere yemek israftandır.[157[157]]

(إياك و السرف ؛ فإن أكلتين في يوم من السرف)

Hadis uydurmadır.

el-Gazâlî *İhyâ* da, bu sözü Peygamber (s.a.s.)'in Aişe (r.a.)'ya söylediğini zikreder. el-Irakî *İhyâ* üzerine yaptığı çalışmada, rivâyetin zayıf olduğunu söyler. Ancak rivâyet zayıflıkta kalmaz, çünkü râvilerinden olan Muhammed b. el-Hüseyn es-Sûfî Tasavvufçular için hadis uyduran birisidir.

72. Peygamber (s.a.s.) bir ihtiyacı unutma endişesi duyduğunda, hatırlaması için eline ip koyardı.[158[158]]

(كان إذا أشفق من الحاجة أن ينساها ؛ جعل في يده خيطا ليذكرها)

Hadis batıldır.

Râvilerinden olan Sâlim b. Abdul-A'lâ hadisi terkedilmiş olup, kendisi güvenilir râviler üzerine hadis uyduran birisidir.

Bu rivayetle çakışan diğer bir rivâyette:

156[156] *Tahrîc el-İhyâ*, 3/75.
157[157] el-Beyhakî, *eş-Şuab*, 2/158/1; el-Münzirî, *et-Tergîb*, 3/124.
158[158] İbn Adiy, 1/172; İbn Sâd 1/286.

73. Kim ihtiyacını hatırlatması için yüzüğünü veya sarığını döndürür, yahut parmağına ip bağlarsa; Allah Azze ve Celle'ye şirk koşmuştur. Çünkü ihtiyaçları hatırlatan Allâh'dır.)[159[159]]

(من حول خاتمه، أو عمامته، أو علق خيطا في أصبعه ؛ ليذكره حاجته؛ فقد أشرك بالله عز وجل ، إن الله هو يذكر الحاجات)

Hadis uydurmadır.

Râvilerinden olan Bişr b. el-Hüseyn, diğer bir râvi olan ez-Zübeyr'den bâtıl rivâyetler nakleder. Bu kişi aynı râviden yüz elli hadise yakın uydurma bir nüsha rivâyet etmiştir.[160[160]]

74. Komşunun hakkı kırk eve kadardır. Böyle, şöyle ve böyle ; sağdan ve soldan, önden ve arkadan.[161[161]]

(حق الجوار إلى أربعين دارا، وهكذا، وهكذا، وهكذا ؛ يمينا وشمالا، وقدام وخلف)

Hadis çok zayıftır.

Komşuluğu kırk evle sınırlandıran hadisler sahih olmayıp zayıftır. Görünen, bunun örf ile sınırlandırılmasıdır, Allah en doğrusunu bilir.

75. Katil maktulun üzerinde hiç bir günah bırakmamıştır.

(ما ترك القاتل على المقتول من ذنب)

159[159] İbn Adiy, 33/1-2 ; İbnu'l-Cevzî, *el-Mevdûât* 3/74 .
160[160] es-Suyûtî, *el-Lâlâî*, 2/283.
161[161] Ebu Ya'lâ, *Müsned*, 10/385/5982; İbn Hibban, *ed-Duafâ*, 2/150.

Bunun aslı yoktur.

Hadis kitablarında bu rivâyetin sahih, hasen veya zayıf bir senedi bilinmemektedir.

Kıyâmet günü maktûl olan, kâtilden istekte bulunur ve kâtilin hasenatları bu zülme yeterli gelmez, böylece maktûlun kötülükleri kâtile tahvîl edilir. *Sahih Müslim*'de gelen hadiste buna işâret edilir:

(Ümmetimden iflâs eden odur ki, namaz, zekât ve oruçla gelir. Ancak bunu kötülemiş, onu lekelemiş, bunun malını yemiş, onun kanını dökmüş, buna vurmuş olarak gelir. Buna hasenatlarından verilir, diğerine hasenatlarından verilir. Aleyhine olanlar bitmeden önce, hasenatları bittiğinde, onların günahlarından alınır ve onun üzerine atılır sonra da ateşe atılır.)

76. Allâh Resûlu (s.a.s.) sakalının boyundan ve eninden alırdı.[162[162]]

(كان يأخذ من لحيته ؛ من عرضها وطولها)

Hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Umer b. Hârûn el-Belhî hakkında el-Buhârî şöyle der : « Bu hadisten başka, aslı olmayan veya tek kaldığı hiç bir hadisini bilmiyorum.»

Ukaylî de şöyle der: « Bu hadis ancak onunla bilinir, ve Peygamber (s.a.s.)'den iyi senedlerle şöyle dediği sabittir :

(Sakalınızı uzatın, bıyıklarınızı kısaltın)[163[163]]»

[162[162]] et-Tirmizî, 3/11 ; el-Ukaylî, *ed-Duafâ*, s.288 ,İbn Adiy, 2/243.
[163[163]] el-Buharî ; Müslim.

Yine bu râvi hakkında İbn Maîn « pis bir yalancıdır » der. Sâlih Cezer'e de « yalancı » olduğunu söyler.

77. Yer yüzü suyun üzerindedir, su kayanın üzerindedir, kaya da balinanın sırtı üzerinde olup iki tarafı arş ile buluşur. Balina da ayakları havada olan meleğin sırtının üst kısmındadır.164[164]

(الأرض على الماء، والماء على صخرة، والصخرة على ظهر حوت يلتقي حرفاه بالعرش، والحوط على كاهل ملك قدماه (في) الهواء)

Hadis uydurmadır.

Rivâyet isrâiliyâttandır. Râvilerinden olan Saîd b. Sinan ithâm edilmiştir.

78. Âdem su ve çamur arasındayken Nebiydim.

(كنت نبيا وآدم بين الماء والطين)

Hadis uydurmadır.

79. Nebî olduğumda ne Âdem ne su ne de çamur vardı.

(كنت نبيا ولا آدم ولا ماء ولا طين)

Hadis uydurmadır.

164[164] el-Heysemî, 8/131.

es-Suyûtî[165[165]] bunun ve bir önceki rivâyetin de uydurma olduğunu İbn Teymiyye'den nakleder ve ona katılır.

İbn Teymiyye,[166[166]] el-Bekrî'ye olan reddiyesinde şöyle der:

« Naklen ve aklen aslı yoktur, hiç bir muhaddis bu rivâyeti zikretmemiştir. Manası da bâtıldır. Çünkü Âdem (a.s.) su ile çamur arasında hiç bir zaman olmamıştır. Çamur, su ve topraktan oluşur. Âdem ise, (o anda) ruh ve cesed arasındaydı.

Bu dalâlet ehlî, Nebî (s.a.s.)'in o zaman var olduğunu ve zatının diğer zevatlardan önce yaratıldığını zannederek uydurma hadisleri delil olarak getirirler. Örneğin, Peygamber (s.a.s.)'in arşın etrafında bir nur olduğu rivâyetinde olduğu gibi, o şöyle der: « Ey Cibrîl! Ben işte o nur idim.»!

Bazıları da, Nebî (s.a.s.)'in, Cebrâîl ona Kur'an'ı getirmeden önce onu ezberlediğini iddia ederler. »

İbn Teymiyye, « Âdem ise, ruh ve cesed arasındaydı » sözüyle hadisin **sahih** olan şeklinin bu lafızla olduğuna işaret eder. Hadisin lafzı şöyledir:

(Âdem ruh ile cesed arasındayken ben Nebîydim.)

Bu hadisin isnâdı sahihtir[167[167]].

80. Kuyruk ol, sakın baş olma.

(كن ذنبا ولا تكن رأسا)

Bu sözün aslı yoktur.

165[165] *Zeyl el-Ehâdîsi'l-Mevdûa*, s.203.
166[166] s.9
167[167] *es-Sahîha*, 1856

Es-Sehâvî[168][168] bu sözün İbrâhim b. Edhem'e ait olduğunu ve bu sözü bazı arkadaşlarına tavsiye ettiğini ifâde eder.

81. Her kim müslümanların işiyle ilgilenmez ise, onlardan değildir....[169][169]

(من لم يهتم بأمر المسلمين، فليس منهم)

Bu hadis zayıftır.

Râvilerinden olan Abdullâh b. Ebî Cafer ve babası zayıftırlar.

Hadis değişik lafızlarla da gelmiştir, ancak senedleri ya uydurma ya da çok zayıftır.

82. Dâvud Aleyhisselâm'ın günahı bakmaktı.[170][170]

(كان خطيئة داود عليه السلام النظر)

Bu hadis uydurmadır.

İbn Salâh *Müşkil el-Vasît*'te bu hadisîn aslının olmadığını belirtir.

Bu hükme ez-Zerkeşi, es-Suyutî ve İbn Arrak'ta katılır.

Dâvud (a.s.)'ın bir askerin ailesine bakarak fitneye düşmesi rivâyeti meşhur olup, Peygamberlerin kıssaları ile ilgili kitablar ve bazı tefsir kitablarına girmiştir.

Aklı başında olan bir müslüman bu kıssanın bâtıl olduğunda şüpheye düşmez. Çünkü bu kıssada o kadınla evlenmek için kocasını öldürme girişimi gibi

---

[168][168] *el-Makâsıdu'l-Hasene*, s.154.

[169][169] et-Taberânî, *es-Sagîr*, s188; Ebu Nuaym, *Ahbâr Isbahân*, 2/252.

[170][170] Ed-Deylemî.

Peygamberlerin (aleyhimus-selâm) makamlarına yakışmayan işlerin bir Peygambere atfedilmesi vardır.

Daha uzunca gelen başka bir rivâyette;

(Nebî olan Dâvud Aleyhisselâm kadına bakıp ona meyledince ...)[171[171]]

Peygamber (s.a.s.)'e ref edilen bu bâtıl rivâyeti, el-Kurtubî[172[172]] tefsirinde zikrederek bâtıl olduğunu söyler. Aynı şekilde İbn Kesîr'de[173[173]] senedinin sahih olmadığını beyan eder.

Bu rivâyet, peygamberlerin masum olduklarına inanmayan Ehlî Kitab'ın naklettiği İsrailiyattan olduğu anlaşılmaktadır.

Tenbîh: İbn Ebî Hâtim'in tefsirine bu gibi bâtıl rivâyetleri alması, onun kitabının başında zikrettiği; « kendisinin seneden ve metnen en sahih haberleri tahriç etmeye dikkat ettiğine » dair sözü, genel manada değildir.

83. Nasılsanız öyle idare edilirsiniz. [174[174]]

(كما تكونوا يولى عليكم)

Bu hadis zayıftır.

el-Hâfız b. Hacer şöyle der: « Rivâyetin isnadında el-Mubârek b. Fadâle adlı râviye kadar ki diğer râviler bilinmemektedir. »[175[175]]

Ayrıca hadisin manası da mutlak olarak doğru değildir. Târîh'in bizlere aktardığına göre; sâlih olmayan bir idareci ardından sâlih bir idâreci başa geçmiştir, halk ise aynı halktır değişmemiştir.

171[171] el-Hâkîm et-Tirmizî, *Nevâdiru'l-Usûl*.
172[172] 15/167.
173[173] 4/31.
174[174] Ed-Deylemî; el-Beyhakî, *eş-Şuab*; İbn Cemî, *el-Mu'cem*, s.149; el-Kudâî, *el-Müsned*, 1/47.
175[175] *Tahrîc el-Keşşâf*, 4/25.

84. Kimin çocuğu olurda, sağ kulağına ezan okur, sol kulağına da kamet getirirse; sıbyanların anasının (şeytanın) ona zararı olmaz.[176[176]]

(من ولد له مولود، فأذن في أذنه اليمنى، وأقام في أذنه اليسرى؛لم تضره أم الصبيان)

Bu hadis uydurmadır.

Râvilerinden olan, Yahyâ b. el-Alâ er-Râzî ve Mervân b. Süleyman, hadis uydurmuşlardır.

Bu hadisin uydurma olduğu, zikirler ve virdler hakkında kitab yazan bir kısım ilim ehlinin gözünden kaçmıştır. İmam en-Nevevî (r.h.) rivâyetin zayıflığına işaret dahi etmeden kitabında bu hadisi zikreder. Kitabı şerheden İbn Allân[177[177]] hadis hakkında susarak senedi hakkında hiç bir şey söylemez! en-Nevevî'den sonra gelen İbn Teymiyye hadisi *el-Kelimu't-Tayyib*'te, öğrencisi olan İbn Kayyım da ona tabî olarak *el-Vâbil es-Sayyib*'te hadisi zikrederler. Ancak her ikisi de rivâyeti « يُذْكَرُ » yâni zikrolunduğuna göre kelimesi ile başlattıklarından, bu sözle hadisin zayıf olduğuna işaret etmişlerdir. Gerçi bu, o ikisinden hadisin zayıflığına sukût etme mesuliyyetini kaldırsa bile, hadisi kitablarında zikretme mesuliyyetini kaldırmaz. Çünkü onların bu sözlerinde hadisin uydurma olduğuna değil, yalnız zayıf olduğuna işaret vardır. Yoksa öyle olmasaydı hadisi kitablarına almazlardı. Bunu, her ikisinin kitablarına muttali olan herkes anlar.

Bu konudaki yanlış anlaşılma gayet açıktır. Çünkü onlardan sonra gelen birisi, o ikisinin bu hükmüne aldanarak; « her ikiside büyük imamlardır, bunda bir beis yoktur, zayıf hadis ile fadâilu'l-a'mâl'da amel edilir » diyebilir. Veya bu hadis, zannınca zayıf

---

176[176] Ebû Ya'lâ, *el-Müsned*, 4/1602; İbn es-Sünni, *Amelu'l-Yevmi ve'l-Leyle*, 200/617.
177[177] 6/95.

olduğundan başka bir zayıf hadis için bunu şahid olarak sayıp hadisi böylece kuvvetlendirir. Bu esnada her iki rivâyetin zayıflığının şiddetli olmaması şartını da unutarak bunu yapabilir.

Bu zikrettiğimiz yanlışa düşen kişiyi örnek verebiliriz;

et-Tirmizî zayıf bir senedle Ebî Râfi'den, onun şöyle dediğini rivâyet eder:

(رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم أذّنَ في أذُنِ الحسن بن علي حين ولدته فاطمة بالصلاة)

(Resûlullâh (s.a.s.)'i gördüm Fâtıma, el-Hasen b. Ali'yi doğurunca, kulağına ezan okudu.)

et-Tirmizî şöyle der: « Hadis sahihtir, amel bu hadis üzeredir! »

Sünen-i şerheden el-Mubârekfurî hadisin senedinin zayıf olduğunu açıkladıktan sonra şöyle der: « Hadis zayıf olmasına rağmen nasıl olurda amel bu hadis üzeredir? Derim ki : Evet, bu hadis zayıftır, ancak el-Hasen b. Ali hadisini, Ebû Ya'lâ ve İbn Sünni'nin rivâyet ettikleri diğer bir hadis destekleyip kuvvetlendirmektedir. »!

Düşün, nasıl da zayıf bir hadisi uydurma bir hadis ile kuvvetlendiriyor. Tabi ki bunun sebebi, hadisin uydurma olduğunu bilmeyişinden ve zikrettiğimiz ilim ehlinin bu hükmüne aldanışından dolayıdır.

Konuyla ilgili başka bir hadis ise:

(أن النبي صلى الله عليه وسلم أذّنَ في أذُنِ الحسن بن علي يوم ولد، وأقام في أذنه اليسرى)

(Peygamber (s.a.s.) el-Hasen b. Ali doğduğu gün kulağına ezan okur, sol kulağına da kâmet getirir.)[178[178]]

Bu hadisin, et-Tirmizî de gelen zayıf hadis için şahid olması imkansızdır. Çünkü bu rivâyetin senedinde, biri yalancı ve biri de metrûk (terkedilmiş) olmak üzere iki râvi vardır.

Ancak tuhaf olan el-Beyhakî ve İbn Kayyım gibi iki büyük alimin hadis hakkında zayıf hükmüyle yetinmeleridir!

178[178] El-Beyhakî, *eş-Şuab*.

85. Ümmetimin bozulduğu bir zamanda, sünnetime kim yapışırsa, ona yüz şehid ecri vardır.179[179]

(من تمسك بسنتي عند فساد أمتي؛ فله أجر مائة شهيد)

Hadis çok zayıftır.

Râvilerinden olan el-Hasen b. Kuteybe hakkında ez-Zehebî « helâk olmuştur » der. ed-Dârekutnî de « hadisi terk edilmiştir » der. Bu râvinin şeyhi olan Abdu'l-Hâlık b. el-Münzir bilinmemektedir.

Hadis başka bir lafızlada rivâyet olunmuştur:

86. Ümmetimin bozulduğu bir zamanda, sünnetime yapışanın, bir şehid ecri vardır.180[180]

(المتمسك بسنتي عند فساد أمتي له أجر شهيد)

Hadis zayıftır.

Bu hadislere ihtiyaç bırakmayıp **sahih** olarak gelen rivâyetin lafzı şöyledir:

(إن من ورائكم أيام الصبر، للمتمسك فيهن يومئذ بما أنتم عليه أجر خمسين منكم، قالوا: يا نبي الله أو منهم؟ قال: بل منكم)

(Sizden sonra sabredilecek günler vardır, o günlerde sizin üzerinde olduğunuz şeye tutunana, sizin ellinizin ecri (verilir). Sahâbeler: «Ey Allâh'ın Nebîsi, onlardan (ellisininmi)?» derler. O da: «Hayır sizden (ellisinin)» der.)181[181]

179[179] İbn Adiy, *el-Kâmil*, 2/90; İbn Beşrân, *el-Emâlî*, 1/93, 2/141.
180[180] Ebû Nuaym, *el-Hilye*, 8/200; et-Taberânî, *el-Evsat*, 2/31/5746.

87. (Peygamber (s.a.s.) aydınlıkta gördüğü gibi karanlıkta da görürdü)[182[182]]

(كان يرى في الظلمة كما يرى في الضوء)

Hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Abdullâh b. el-Mugire hakkında el-Ukaylî; **«** aslı olmayan rivayetlerde bulunur » der. ez-Zehebî bu rivâyetle birlikte onun diğer hadislerini de getirerek; « bunlar uydurmadır » der.

Buna rağmen es-Suyûtî hadisi *el-Câmi's-Sagîr* de zikreder.

Bir de İbn el-Mugire'nin Şeyhi olan el-Muallâ b. Hilâl hakkında muhaddislerin yalancı olduğuna dair ittifakları vardır. Bunu el-Hâfız, *et-Takrib* de böyle ifade eder.

88. Allâh Resûlu (s.a.s.) ölmeden önce okudu ve yazdı.[183[183]]

(ما مات رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى قرأ وكتب)

Hadis uydurmadır.

es-Suyûtî, rivâyeti Zeylu'l-Mevdûat adlı kitabına almıştır.

89. Kişi diğeri için kalkar; ancak Benî Hâşim bundan hariçtir. Çünkü onlar hiç kimse için kalkmazlar.[184[184]]

181[181] İbn Nasr, *es-Sünne*, s.9; et-Taberânî, *el-Kebîr*, 1/76/3; Ebû Dâvûd, 4341; et-Tirmizî, 2/177; İbn Mâce, 4014; İbn Hibbân, 1850. et- Tirmizî « hadis hasendir » der.
182[182] Temmâm, *el-Fevâid*, 1-2 /207 No. 2210; İbn Adiy, 2/221; el-Beyhakî, *ed-Delâil*, 6/75.
183[183] Ebû el-Abbâs el-Asam, *Hadis*, 3/153; et-Tâberânî.

(يقوم الرجل للرجل؛ إلا بني هاشم؛ فإنهم لا يقومون لأحد)

Hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Cafer b. ez-Zübeyr hakkında Şu'be şöyle der: « Allâh Resûlu (s.a.s.)'in üzerine dörtyüz hadis uydurmuştur. »

Bu hadisin uydurulmuş olduğuna bir başka delil de hadisin; sahabenin Peygamber (s.a.s.)'le olan adetine ters düşmesidir. O (s.a.s.) Benî Hâşim'in seyyididir. Buna rağmen onun bundan hoşlanmadığını bildiklerinden, sahabe onun için ayağa kakmazdı. En hayırlı yol Muhammed (s.a.s.)'in yoludur.

Bu rivâyet aynı zamanda aşağıdaki zayıf hadise de muhaliftir:

90. Birbirinizi tazim eder şekilde acemlerin birbirlerine kalktığı gibi sizde kalkmayın.[185[185]]

(لا تقوموا كما تقوم الأعاجم؛ يُعظِّم بعضهم بعضا)

Bu hadis zayıftır.

Hadisin isnadında iddirab, zaaf ve cehâlet olmak üzere üç illeti vardır.

Ama hadis mâna yönüyle sahihtir. Bu konuda gelen daha açık ve sahih bir hadiste, Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle der:

(ما كان شخص في الدنيا أحب إليهم رؤية من رسول الله صلى الله عليه وسلم، وكانوا لا يقومون له لما يعلمون من كراهيته لذلك)

184[184] Et-Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, 8/289/7946.

185[185] Ebû Dâvud, 2/346; Ahmed, 5/252; İbn Mâce, 2/431.

(Onlar için dünyada Allâh Resûlu (s.a.s.)'den başka, görülmesi daha sevimli bir kişi yoktu. Buna rağmen hoşlanmadığını bildiklerinden onun için ayağı kalkmazlardı.)186[186]

Eğer Nebî (s.a.s.) kendisi için kalkmayı hoş görmüyor ise, öyleyse bu kalkma işi şeytanın kışkırtmalarından kaynaklanan bir masiyettir. Dolayısıyla kendisi hakkında fitneye düşmesinden korkulan bir kişi için, bunu kerih görmesi daha evlâdır. Buna rağmen bir çok Meşayih ve diğer insanlar bu kalkmayı uygun görmüşlerdir. Sanki bu, dinde meşrû imiş gibi konu hakkında kitab ta yazmışlardır. Hayır, onların dediği gibi değildir. Hatta bazısı bu kalkmayı **(قوموا إلى سيدكم)** **(Efendinize kalkın)** hadisi ile istidlâl ederek mustehâb görür. Onlar mekrûh olan; ihtiram ve saygıdan dolayı kalkma ile, ihtiyaçtan dolayı kalkma; meselâ: karşılanması, bineğinden inmesi için yardım edilmesi gibi, ikisi arasındaki farkı gözden kaçırmışlardır. Bu hadisten murad olan da budur. Buna Ahmed'in rivâyeti delâlet eder: **(Efendinize kalkın ve onu (bineğinden) indirin)** Bu hadisin senedi **hasen**dir. el-Hâfız *el-Feth* adlı eserinde hadisin senedinin kuvvetli olduğunu söyler.

Bu konuda eş-Şeyh el-Kâdi İzzu'd-Din Abdurrahim b. Muhammed el-Kâhiri el-Hanefî'nin *Tezkiretu'l-Enâm fi'n-Nehy Ani'l-Kıyâm* adlı risalesi de vardır.

91. O kertenkele oğlu kertenkele, lanetli oğlu lanetlidir. Yâni, Mervân b. el-Hakem.187[187]

(هو الوزغ ابن الوزغ، الملعون ابن الملعون ؛ يعني: مروان بن الحكم)

Bu hadis uydurmadır.

186[186] el-Buhârî, *el-Edebu'l-Mufred*, 136; et-Tirmizî, 4/7, (sahih olduğunu söylemiştir); Ahmed, 3/132.
187[187] el-Hâkim, 4/479.

el-Hâkim hadisin isnadının sahih olduğunu söyler! Bunu, ez-Zehebî reddederek şöyle der: « Hayır Allâh'a yemin olsun ki, (râvilerinden olan) Minâ'yı, Ebû Hâtim tekzib etmiştir ».

92. Kim zamanının imamını bilmeden ölürse, câhiliyye ölümüyle ölür.

(من مات ولم يعرف إمام زمانه؛ مات ميتة جاهلية)

Hadisin bu lafızla aslı yoktur.

Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiyye şöyle der: « Allâh'a yemin olsun ki, Allâh Resûlu (s.a.s.) bunu böyle söylememiştir. Bilinen, Müslim'in rivâyet ettiği hadistir: İbn Umer Allâh Resûlu (s.a.s.)'in şöyle söylediğini bildirir:

(من خلع يدا من طاعة؛ لقي الله يوم القيامة ولا حجة له، ومن مات وليس في عنقه بيعة؛ مات ميتة جاهلية)

(Her kim taat'tan elini çekerse, kıyâmet günü Allâh ile delilsiz karşılaşır. Kim de boynunda biat olmadan ölürse câhiliyye ölümüyle ölür.) »

Bu konuda Şeyh el-Elbânî şöyle der: « Bu hadisi bazı şii kitablarında gördüğüm gibi Kadiyâniler'in kitablarında da gördüm. Bu hadisi deccalları olan Mirza Gulam Ahmed'e iman etmenin gereğine dair delil getirirler. Bu hadis sahih olsa bile, bunda onların bu zanlarına en ufak bir işâret dahi yoktur. Bu hadisin delalet ettiği mana; müslümanların imam ittihaz ettikleri kimseye biat etmelerinin gereğidir. Müslim de ki hadiste beyan edildiği gibi, hak olan da budur. »

Yukarıdaki hadisi, şia alimlerinden olan el-Kuleynî *el-Usûl mine'l-Kâfî*[188[188]] adlı kitabına almıştır. Ancak râvileri hakkında kitablarında bir bilgi olmadığı gibi, bizlerin kitablarında da o râviler hakkında bir malumat yoktur.

[188[188]] 1/377

Buna rağmen el-Humeyni Keşfu'l-Esrar adlı kitabında şöyle der: « (yukarıdaki hadise işaret ederek) Şia ve Ehli Sünnet indinde bilinen bir hadis vardır ... »!

93. Ey Ali ! Sen dünya ve Ahirette benim kardeşimsin.[189[189]]

(يا علي ! أنت أخي في الدنيا والآخرة)

Nebî (s.a.s.) Medineye geldiğinde Sahabelerini birbirleriyle kardeş kılar, Ali (r.a.) gözlerinden yaş akarak gelir; « Ey Allâh'ın Resûlu Ashabını birbirine kardeş yaptın, ama beni başkasıyla kardeş yapmadın » deyince, Resûl (s.a.s.) yukarıdaki sözü söyler.

Hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Cemi b. Umeyr hakkında İbn Hibbân « Rafizidir hadis uydurur » der. İbn Numeyr ise, onun insanların en yalancısı olduğunu söyler.

Dolayısıyla Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiyye şöyle der:

« Nebî (s.a.s.)'in Ali ile olan kardeşlik hadisi yalan rivâyetlerdendir. » Buna ez-Zehebî *Muhtasar Minhâc es-Sunne*[190[190]] adlı eserinde katılır.

94. Allâh Teâla gece yolculuğuna çıkartıldığımda Ali hakkında bana üç şey vahyetti; Onun müminlerin efendisi olduğu, takva sahiblerinin imamı olduğu ve abdesten dolayı beyaz alâmet taşıyanların da komutanı olduğunu.[191[191]]

189[189] et-Tirmizî, 3/328; İbn Adiy, 1/59, 1/69; el-Hâkim, 3/14.
190[190] s. 317
191[191] et-Taberânî, *el- Mu'cemu's-Sagir*, s.210.

(إن الله تعالى أوحى إلي في علي ثلاثة أشياء ليلة أسري بي؛ أنه سيد المؤمنين، وإمام المتقين، وقائد الغر المحجلين)

Bu hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Mucaşi b. Amr ve İsâ b. Sevâde en-Nahaî, her ikisi de yalancıdır.

Şeyhu'l-İslâm şöyle der: « Bu hadis, hadis (ilmi) hakkında çok az bilgisi olan bir kişiye göre bile uydurmadır. Masum olan Resûl'a bunun nisbeti helal değildir. Bizler, Müslümanların efendisi, takva sahiblerinin imamı ve abdestten dolayı beyaz alâmet taşıyanların komutanı olarak ancak Peygamberimiz (s.a.s.)'i bilmekteyiz. Lafız mutlak olarak gelmiştir, hadiste « benden sonra » dememiştir.»

ez-Zehebî *Muhtasaru'l-Minhac*[192][192] eserinde bu söze katılır.

95. Mushafa bakmak ibâdettir, çocuğun ana ve babasına bakması ibâdettir ve Ali b. Ebî Talib'e bakmak ta ibâdettir.[193][193]

(النظر في المصحف عبادة، ونظر الولد إلى الوالدين عبادة، والنظر إلى علي بن أبي طالب عبادة)

Bu hadis uydurmadır.

Râvilerinden olan Muhammed b. Zekeriyya el-Gulâbî hadis uydurmakla bilinmektedir.

96. Ali iyilerin imamı, günahkarlara karşı savaşçı, ona yardım edene yardım olunur, onu terkeden de mağlub olur.[194][194]

[192][192] s. 473

[193][193] İbn el-Furâtî

(علي إمام البررة وقاتل الفجرة منصور من نصره مخذول من خذله)

Bu hadis uydurmadır.

Hakim hadisin isnadının sahih olduğunu söyler! ez-Zehebî'de şu sözüyle onu eleştirir: « Hayır Allâh'a yemin olsun ki uydurmadır. Ahmed b. Abdullâh el-Harrânî yalancıdır, bu kadar geniş ilmine rağmen ne kadar da cahilsin.»

İbn Adiy de Ahmed'in hadis uydurduğunu söyler. el-Hatib de, bu râvinin en münker rivâyeti budur der.

97. Kim benim mescidimde hiç kaçırmadan kırk namaz kılarsa, ona ateşten beraat ve azabtan kurtuluş yazılır. Nifaktan da uzak olur.[195[195]]

(من صلى في مسجدي أربعين صلاة لا يفوته صلاة؛ كتبت له براءة من النار، ونجاة من العذاب، وبرىء من النفاق)

Bu hadis münkerdir.

Râvilerinden olan Nubeyt b. Umer ancak bu hadiste bilinir. İbn Hibbân kendine has olan mechulleri tevsîk kaidesine göre bu râviyi *es-Sikât*[196[196]] adlı kitabında zikreder. Bu da zaten el-Heysemî'nin *el-Mecma'uz-Zevâid*[197[197]] da dayanağıdır. Hadisin akabinde şöyle demiştir: « Ahmed ve et-Taberânî *el-Evsat* ta rivâyet etmiştir râvileri (sikât) güvenilirdir.»! Benzer hataya el-Münzirî de *et-Tergîb*'te düşmüştür.

194[194] el-Hâkim, 3/129; el-Hatîb, 4/219.
195[195] Ahmed, 3/155, et-Taberânî, el-Evsat, 2/23/2/5576.
196[196] 5/483
197[197] 4/8

Bu hadisi zayıf kılan bir başka etkende; birbirini takviye eden iki değişik yol ve lafızla gelmesidir. Bu **sahih** hadisin lafzı şöyledir:

(من صلى لله أربعين يوما في جماعة؛ يدرك التكبيرة الأولى؛ كتبت له براءتان: براءة من النار، وبراءة من النفاق)

(Kim cemaatla ilk tekbire yetişerek Allâh için kırk gün namaz kılarsa, onun için iki kurtuluş yazılır; ateşten kurtuluş ve nifak'tan kurtuluş)[198[198]]

Hadis bu lafızla yukarıdaki hadisle aynı değildir. Bu daha kuvvetlidir. Dolayısıyla yukarıdaki hadisin zayıflığı ve münkerliği kesinleşmiş olur.

98. Ümmetimin hayırlıları âlimleridir, âlimlerin hayırlıları rahmetli olanlardır. Gerçekten Allâh cahilin bir günahını affetmeden önce âlimin kırk günahını affeder. Rahmetli olan âlim kıyâmet günü gelir, kutub yıldızının aydınlattığı gibi onun nuru aydınlatmış olarak doğu ile batı arasında gidip gelir.[199[199]]

(خيار أمتي علماؤها، وخيار علمائها رحماؤها، ألا وإن الله يغفر للعالم أربعين ذنبا قبل أن يغفر للجاهل ذنبا واحدا، ألا وإن العالم الرحيم يجيء يوم القيامة وإن نوره قد أضاء يمشي فيه بين المشرق والمغرب؛ كما يضيء الكوكب الدري)

Bu rivâyet batıldır.

Râvilerinden olan Muhammed b. İshâk es-Sülemî hakkında ez-Zehebî şöyle der: « Bu kişide cehâlet vardır ve bâtıl bir haberle gelmiştir.»

198[198] et-Tirmizî, 2/7; İbn el-A'râbî, *el-Mu'cem*, 2/116 K; İbn Adiy, *el-Kâmil*, 1/116, 2/103 K; el-Beyhakî*, eş-Şuab*, 3/61/2872.

199[199] Ebû Nuaym, *el-Hilye*, 8/188; el-Hatîb, *et-Tarîh*, 1/237-238.

Ez-Zehebî, el-Askalânî ve es-Suyûtî gibi üç hafız bu hadisin batıllığı üzerine ittifak etmişlerdir. Buna rağmen es-Suyutî kendisi ile çelişerek rivâyeti *el-Camiu's-Sagir'* adlı eserine almıştır!

99. Kur'an taşıyıçısı (hafızı) İslâm bayrağının taşıyıcısıdır, kim ona ikramda bulunursa, Allâh'a ikrâm etmiştir. Kim de onu aşağılarsa Allâh ona lanet etsin.[200[200]]

(حامل القرآن حامل راية الإسلام ، من أكرمه ؛ فقد أكرم الله ، ومن أهانه ؛ فعليه لعنة الله)

Bu hadis uydurmadır.

Râvilerinden olan Muhammed b. Yunus el-Kudeymî hakkında es-Suyûtî[201[201]]« itham olunmuştur » der. Buna rağmen rivâyeti *el-Camiu's-Sagir'*e alır! el-Münâvî eserin şerhinde es-Suyûtî'yi tenkid ederek « el-Kudeymî hadis uydurur » der.

100. Dünyanın etrafını fethetmek sizlere nasib kılınacak ve Kazvin denilen belde siz'e fethedilecektir. Kim o beldede kırk gün veya kırk gece ribât eder (yâni düşmana karşı bekler) ise o kimse için cennet'te üstünde yeşil bir zeberced taşı bulunan altından yapılmış bir sütün üzerine kurulu ve kırmızı yakut taşlarından yapılan bir kubbe vardır. O kubbenin altından yapılmış yetmiş bin kapı kanadı bulunur. Her kapı kanadının başında Hurul-İyn denilen bir zevce vardır.[202[202]]

200[200] Ed-Deylemî, *el-Müsned*, 2/88.
201[201] *ez-Zeyl*, s. 23, n. 116.
202[202] İbn Mâce, 2/179; er-Râfii, *Ahbâr el-Kazvîn*, 1/6-7.

(ستفتح عليكم الآفاق ، وستفتح عليكم مدينة يقال لها : (قزوين) من رابط فيها أربعين يوما أو أربعين ليلة ؛ كان له في الجنة عمود من ذهب ، عليه زبرجدة خضراء ، عليها قبة من ياقوتة حمراء ، لها سبعون ألف مصراع من ذهب ، على كل مصراع زوجة من الحور العين)

Bu hadis uydurmadır.

Rivâyeti *el-Mevdûât* adlı kitabın da zikreden İbnu'l-Cevzî şöyle der: « Uydurmadır; (râvilerinden olan) Davûd b. Muhber hadis uydurur, ithâm olunan odur. (Diğer bir râvi olan) er-Rabî de zayıftır. Yezîd ise, terkedilmiştir.»[203[203]]

ez-Zehebî bu konuda şöyle der: « İbn Mâce *Sünen*'ine bu uydurma hadisi koyarak itibârını zedelemiştir. »

101. Kul, ailesine sefere çıkacağı esnada yanlarında kılacağı iki rek'attan daha hayırlı bir şey bırakmamıştır.[204[204]]

(ما خلف عبد على أهله أفضل من ركعتين يركعهما عندهم حين يريد سفرا)

Hadis zayıftır.

Râvilerinden olan el-Mut'im el-Mikdâm, İbn Hacer'in de ifade ettiği gibi, kendisinin herhangi bir sahabeden hadis işittiği sabit olmamış ve mürsel rivâyetlerde bulunmuştur, Mucahid ve el-Hasen el-Basrî gibi rivâyetlerinin geneli tabiindendir. Senedi ya **mu'dal**[205[205]] ya da **mürseldir**[206[206]].

203[203] 2/55.

204[204] İbn Ebî Şeybe, *el-Musannaf*, 1/105/1.

205[205] Senedden sahabeye varıncaya kadar iki veya daha fazla râvinin birbiri ardınca düştüğü hadise denir. *Hadis Terimleri sözlüğ*ü, s.246.

206[206] Tâbi'inden birinin, isnadında sahabiyi atlayıp Peygamber (s.a.s.) buyurdu ki, veya şunu yaptı gibi benzeri ifadelerle isnadını Peygamber (s.a.s.)'e ulaştırarak ondan rivâyette bulunmasına denir. *A.g.e.* s.164.

en-Nevevî, hadisi delil olarak getirerek sefere çıkacak olanın iki rek'at kılmasını mustahab görür. Ancak bu düşünülmesi gereken bir meseledir. Çünkü bir amelin müstehab kılınması şer'i hüküm olup, zayıf hadis ile istidlâli caiz değildir. Zayıf hadis, mercûh olan zan ifâde eder. Hiç bir şer'i hüküm onunla sabit olmaz. Böyle bir namaz şekli Nebî (s.a.s.)'den gelmediği gibi, asıl ondan gelen; sefer dönüşünde kılınan namazdır ki, sünnet olan da budur.

en-Nevevî (r.a) daha da garib davranarak şöyle der: « (لإيلاف قريش) suresini okuması müstahabtır, İmam Ebu'l-Hasen el-Kazvînî bunun her türlü kötülükten emân olduğunu söylemiştir. »!

Bu yanlız iddia olup, delilsiz olarak dinde hüküm koymaktır. Her türlü kötülükten emin olduğu bilgisi ona nasıl ulaşmıştır?! İşte Kur'an ve Sünnette varid olmayan böyle görüşler Allâh'ın dinini koruma sözü olmasa, dinin tebdil ve tagyirine sebeb olmaktadır.

Allâh, Huzeyfe b. Yemâni'den razı olsun , o şöyle der : **« Allâh Resûlu (s.a.s.)'in ashabının ibâdet etmediği ibâdetle sizde ibâdet etmeyin.»**

İbn Mes'ud (r.a.)'da şöyle der: **« Tâbi olunuz, bid'at ihdâs etmeyiniz. Tüm ihtiyaçlarınız karşılandı. Üzerinize düşen eski hâle yapışmanızdır. »**

102. Helâl ile harâm birleştiğinde ; harâm gâlib gelir.

(ما اجتمع الحلال والحرام ؛ إلا غلب الحرام)

Bu hadisin aslı yoktur.

Bunu bu şekilde ifade eden el-Irâkî'ye[207[207]] el-Munâvî'de[208[208]] katılır.

207[207] *Tahrîcu'l-Minhâc.*
208[208] *Feyzu'l-Kadir.*

Bu hadis, kişinin zinadan olan kızıyla nikahının haramlılığı hususunda delil olarak getirilmiştir. Bu Hanefilerin görüşüdür. Tahkik yönüyle râcih olan bu görüş olmasına rağmen, böyle batıl bir hadisle istidlâl câiz değildir. Dolayısıyla bu görüşe muhalif olanlar da başka bir hadisle karşılık vermişlerdir, o da:

103. Harâm (olan şey), (başka bir şeyi) haram kılmaz, asıl harâm kılan helâl evlenme ile olandır[209[209]]

(لا يُحَرِّمُ الحرامُ، إنما يُحَرِّمُ ما كانَ بنكاحٍ حلالٍ)

Bu hadis batıldır.

Rivâyetin baş kısmı şöyledir:

(Resûl (s.a.s.)'e haramda bir kadının peşinde giden (zinâ eden) adam, kadının kızıyla evlenebilir mi veya haramda kızın peşinden giden (zinâ eden), annesiyle evlenebilir mi? Diye sorulunca, yukarıdaki sözü söyler...)

Râvilerinden olan Osman b. Abdurrahman yalancıdır. İbn Hibbân onun sikât (güvenilir) râvilerden uydurma rivâyetlerde bulunduğunu söyler. İbn Maîn de yalancı olduğunu ifade eder. Ondan rivâyette bulunan el-Mugîre b. İsmâil de mechûldur.

Bu hadisi de Şafiler ve diğerleri, kişinin zinadan olan kızıyla evlenmesinin caiz olduğuna dair delil getirirler. Rivâyet sahih olmadığına göre bu, delil değildir. Selef bu meselede ihtilafta olup, her iki tarafında elinde konuyla ilgili bir nas yoktur. Araştırma ve inceleme bunun haramlılığını karar kılmaktadır. Bu da Ahmed ve diğerlerinin mezhebi olup, Şeyhu'l-İslâm'ın tercihidir[210[210]].

209[209] et-Taberânî, *el-Evsat*, 1/173/2; İbn Adiy, *el-Kâmil*, 2/287; İbn Hibbân, *ed-Duafâ*, 2/99.
210[210] *el-İhtiyârât*, 123-124.

104. Cuma günü camilerin kapısında, Allâh'ın muvekkel melekleri vardır. Bunlar beyaz sarıklılar için istiğfarda bulunurlar.

(إن لله ملائكة موكلين بأبواب الجوامع يوم الجمعة ، يستغفرون لأصحاب العمائم البيض)

Bu hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Yahyâ b. Şebîb el-Yemânî bâtıl hadisler rivâyet eder. Bunu bu şekilde ifade eden İbnu'l-Cevzî'ye[211[211]] es-Suyûtî[212[212]] ve İbn Arrâk[213[213]] ta katılır.

Sarığın fazileti hakkında Nebî (s.a.s.)'in giymesinden başka hiç bir sahih hadis gelmemiştir.

105. Hendek günü Ali b. Ebî Talib'in Amr b. Abd Ved ile olan mubârezesi, kıyamet gününe kadar ümmetimin amellerinden daha faziletlidir.[214[214]]

(لمبارزة علي بن أبي طالب لعمرو بن عبد ودٍّ يوم الخندق أفضل من أعمال أمتي إلى يوم القيامة)

Bu hadis yalandır.

Hadis'i tahriç eden el-Hâkim rivâyetin hükmü hakkında sukût eder, bunun üzerine ez-Zehebî Telhîsu'l-Müstedrek'te şöyle der: « Bunu iftira eden Rafiziyi Allâh rezil kılsın. »

Bu rivâyetin illeti Ahmed b. İsâ el-Haşşab adlı râvidir. Çünkü yalancı birisidir.

211[211] *el-Mevdûât*, 2/106.
212[212] *el-La'il-Masnu'a*, 2/27.
213[213] Tenzîhu'ş-Şerî'a, 2/237.
214[214] el-Hâkim, *el-Müstedrek*, 3/32.

Ali (r.a.)'nun Amr b. Ved ile olan mubarezesi ve onu öldürmesi olayı siyer kitablarında meşhûrdur. Olayın sahih ve müsned bir tarîk'i yoktur, mürsel ve mu'dal rivâyetlerdir.

106. Nebî (s.a.s.) oruçlu olduğu halde, gündüzün sonunda misvak kullanırdı.[215[215]]

(كان يستاك آخر النهار وهو صائم)

Bu hadis bâtıldır.

İbn Hibbân hadisin illetinin Ahmed b. Abdullah Meysere olduğunu şöyle ifâde eder: « Meysere ile ihticâc edilmez, hadisin Nebi (s.a.s.)'e kadar ref edilmesi batıldır. Sahih olan, bunun İbn Umer'in fiili olduğudur. »

ez-Zeylai bu görüşe Nasbu'r-Râye[216[216]] adlı kitabında katılır.

Nebî (s.a.s.)'in umum ifâde eden, oruçlu kişinin istediği vakitte, ister gündüzün evveli, isterse sonunda misvak kullanmasının meşrû olduğuna dair bu konuda aşağıdaki **sahih** hadisi yeterlidir:

(لولا أن أشق على أمتي ؛ لأمرتهم بالسواك عن كل صلاة)

(Ümmetime zorluk vermeyeceğini bilseydim ; her namazdan önce onlara misvağı emrederdim)[217[217]]

107. Allâh'a en sevgili isim ler kendisiyle ibâdet olunan (isimlerdir)[218[218]]

(أحب الأسماء إلى الله ما تُعُبِّدَ به)

215[215] İbn Hibbân, *ed-Duafâ*, 1/144

216[216] 2/460.

217[217] Buhârî ve Müslim.

218[218] et-Taberânî*, Mu'cemu'l-Kebîr*, 3/59/2, *el-Evsat*, 1/40/1/685.

Bu hadis uydurmadır.

İbn Mes'ud kanalıyla gelen bu rivâyetin tamamı şöyledir:

(Allâh Resûlu (s.a.s.) kişinin kölesini veya çocuğunu Hâris, Murre, Velîd, Hakem, Eba'l-Hakem, Eflah, Necîh veya Yesâr olarak isimlendirmesini yasaklamıştır. Sonra da şöyle demiştir: « Allâh'a en sevgili isimler kendisiyle ibâdet olunan (isimlerdir). İsimlerin en sadık olanı da Hemmâm dır »)

İbn Maîn ve ed-Dârekutnî râvilerinden olan Muhammed b. Muhsan el-Ukkâşî'nin hadis uydurduğunu söylemişlerdir.

108. Allâh'a en sevgili isimler (kendisiyle) ibâdet olunan ve hamdedilendir.

(أحب الأسماء إلى الله ما عُبِّدَ وما حُمِّدَ)

Bu hadisin aslı yoktur.

es-Suyûtî[219[219]] ve diğer ilim ehli bunu bu şekilde beyan etmişlerdir.

el-Münzirî bu rivâyeti, et-Tergîb[220[220]] adlı kitabında Müslim, Ebû Dâvud, et-Tirmizî ve İbn Mâce'ye nisbet ederek fâhiş bir hataya düşmüştür.

Konuyla ilgili gelen **sahih** bir rivâyette Nebî (s.a.s.) şöyle buyurur:

(أحب الأسماء إلى الله عبد الله وعبد الرحمن)

(Allâh'a en sevgili isimler; Abdullâh ve Abdurrahmân'dır)[221[221]]

İbn Hazm, Abdu'l-Uzza ve Abdu'l-Kabe gibi Allâh'tan başkasına ibâdeti içeren isimlerin haramlılığı konusunda ilim ehlinin ittifakını nakleder. İbn Kayyım'da Tuhfetu'l-

---

219[219] *Keşfu'l-Hafâ*, 1/390, 51.

220[220] 3/85.

221[221] Müslim, 6/169; Ebû Dâvud, 2/307; et-Tirmizî, 4/29; İbn Mâce, 2/404.

Mevdud'ta[222[222]] buna katılır. Dolayısıyla Abdu'ali ve Abdu'l-Hüseyn gibi Şî'a indinde kullanılan böyle isimlerle adlandırmak da helâl değildir. Yine Ehlî Sünnet'ten bazı câhillerin yaptığı gibi; Abdu'n-Nebî veya Abdu'r-Resûl olarak adlandırmalarıda helâl değildir.

109. Kim aşık olurda, gizler ve namuslu kalırsa öldüğünde şehid olarak ölmüştür.[223[223]]

(من عَشِقَ ، وكَتَمَ ، وعَفَّ ، فماتَ ؛ فهو شهيدٌ)

Bu hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Suveyd b. Saîd el-Hadesânî ve Ebu Yahyâ her ikisi de zayıftır.

İbn Mulakkan şöyle der: « İmamlar bu hadisin illetinin Suveyd olduğunu söylerler. İbn Adiy, el-Hâkim, el-Beyhakî, İbn Tâhir ve başkaları bu hadisin Suveyd b. Saîd'in münker rivayetlerinden olduğunu belirtirler. Yahya b. Maîn ise şöyle der: Eğer benim atım ve okum olsaydı onunla savaş ederdim.»[224[224]]

Bu hadis, sened yönüyle zayıf olup, İbn Kayyım tarafından mana yönüyle reddedilmiş ve uydurma olduğuna hükmetmiştir. *Zâdu'l-Meâd* adlı kitabın da şöyle der:

« Allah Resûlü üzerine uydurulan hadise aldanma (hadisi iki yoldan zikrederek devam eder), çünkü bu hadis Resulullâh (s.a.s.) ait olduğu sahih değildir. Onun sözü olması mümkün değildir. Çünkü şehitlik Allâh katında yüksek bir derecedir, sıddîklerin derecesine yakındır. Şehitlik için amel ve şartlar vardır. Bunlar onun gerçekleşme şartıdır. Bu şartlar iki çeşittir: Genel ve özel.

Özel olan , Allâh yolunda şehitliktir.

222[222] S.37.

223[223] İbn Hibbân, *el-Mecruhîn*, 1/349; el-Hatîb, *et-Târîh*, 5/106; İbn Asâkir, *Tarîh Dımaşk*, 12/263/2.

224[224] *el-Hulâsa*, 2/54.

Genel olan ise, *Sahih*'te zikredilen beş tanesidir ki, aşk bunlar arasında yoktur. (Allâh'a olan) sevgide şirk (ortak koşma), kalbteki Allâh sevgisini boşaltmak, kalbi, ruhu ve sevgiyi başkasına bağışlamak demek olan aşk, nasıl şehitliğe ulaştıran bir şey olabilir? Bu imkansızdır. Çünkü görüntü aşkının kalbi bozması, her türlü bozmanın üstündedir, hatta ruhu sarhoş eden, Allâh'ı anmaktan ve sevmekten, O'na yakararak lezzet almaktan ve O'na yakın olmaktan alıkoyan, kalbin başkasına tapınmasını gerektiren bir ruh şarabıdır. Çünkü aşığın kalbi, sevdiğine kulluk eder, hatta aşk kulluğun özüdür. Zira kulluk, boyun eğmenin en yücesi, sevgi, tevazu ve yüceltmedir. Kalbin Allâh'tan başkasına kulluğu, seçkin muvahhidlerin ve evliya'nın derecesine nasıl ulaştırabilir?! Bu hadisin isnadı güneş gibi olsaydı bile, galat ve vehim olurdu. Çünkü Resulullâh (s.a.s.)'den rivâyet edilen hiç bir sahih hadiste aşk sözü geçmemiştir.

Sonra aşkın helâl olanı var, haram olanı vardır. Böyle olunca Resul (s.a.s.)'in, aşkını gizleyen ve namuslu kalan, her aşığın şehid olduğuna hükmettiği nasıl düşünülebilir? Başka birinin karısına aşık olanın, merdân ve zanilere aşık olanın aşkıyla şehitler derecesine ulaştığını nasıl söyleyebilirsin? Bu, Resulullâh (s.a.s.)'in dininden zarureten bilinene aykırıdır. Ayrıca aşk, Yüce Allâh'ın şer'an ve kaderen ilaç verdiği hastalıklardan biridir. Aşkın tedavisinin, şayet haram bir aşksa vâcib ve ayrıca müstehab olanı vardır.

Resulullâh (s.a.s.)'in kendilerinin şehid olacağını belirttiği hastalık ve afetleri incelediğinde; bunların tâun, karın ağrısı, delilik, yanma, boğularak, ve hamile olarak ölmek gibi tedavisi olmayan hastalıklar olduğunu görürsün. Çünkü bunlar, kulun bir rolü olmayan ve ilacı da bulunmayan Allâh'ın verdiği âfetlerdir. Sebebleri haram değildir. Ayrıca bunlar dolayısıyla, aşkın ortaya çıkardığı kalbin bozulması ve Allâh'tan başkasına tapınması gibi sonuçlar doğmaz.

Bu hadisin Resulullâh (s.a.s.)'e nisbetinin ibtâl konusunda bu açıklama yetmezse, bunu ve illetlerini bilen hadis âlimlerine uyman gerekir. Çünkü, hiçbir hadis imamının

bu hadisi, sahih hatta hasen gördüğü bilinmemekte. Bununda ötesinde (senedde ki ravilerden olan) Suveyd'i münker görmüşler, onu büyük bir cürüm işlemekle itham etmişler. Bu hadisi rivayet etmesi sebebiyle bazı muhaddisler onunla şavaşı helâl görmüşlerdir.»225[225]

Sözün özü bu hadisin isnadı zayıf metni de uydurmadır. Allâh en doğrusunu bilir.

110. İlim Çin'de olsa bile taleb ediniz.226[226]

(اطلبوا العلم ولو بالصين)

Bu hadis batıldır.

Râvilerinden olan Ebû Atike Turayf b. Süleyman'ın hadisi metrûktur. Bu rivâyeti İbnu'l-Cevzî Mevduâtın da zikrederek İbn Hibban'ın bu rivayet hakkında bâtıl ve aslı olmadığına dair sözünü nakleder. es-Sehâvî el-Makâsıd ta bu hükme katılır.

Ancak yukarıdaki rivâyete ilave olarak zikredilen;

(فإن طلب العلم فريضة على كل مسلم)

(Muhakkak ilmin talebi her müslümana farzdır)

Ziyadeliği hakkında el-Albânî yirmiye yakın tarîk (yol) bulduğunu dolayısıyla **hasen** hükmünü verdiğini belirtir.

111. Sünnetten olan, kişinin bir teyemmümle bir namaz kılmasıdır. Sonra diğer namaz için tekrar teyemmüm yapar.227[227]

(من السنة أن لا يصلي الرجل بالتيمم إلا صلاة واحدة، ثم يتيمم للصلاة الأخرى)

225[225] *Zâdu'l-Meâd*, 3/305-307.
226[226] İbn Adiy, 2/207; Ebû Nuaym, *Ahbâr Asbahân*, 2/106; el-Hatîb, *et-Târîh*, 9/364; İbn Abdu'l-Berr, *Câmiu Beyâni'l-İlm*, 1/7-8.
227[227] et-Taberânî, 3/107/2; ed-Dârekutnî, s.68.

Bu hadis uydurmadır*.*

Ravilerinden olan el-Hasen b. Ammâra'nın hadis uydurduğunu Şube, İbnu'l-Medînî ve Ahmed b. Hanbel belirtirler.

Dolayısıyla İbn Hazm'ın el-Muhalla[228[228]] adlı eserinde de ifade ettiği gibi; teyemmüm alan kişi, teyemmümü hades ile veya suyun bulunmasıysa bozulmadığı sürece istediği kadar farz ve nafile namaz kılabilir.

112. Kadınlara danışın ve onlara muhalefet edin.

(شاوروهُنَّ - يعني النساء - وخالفوهُنَّ)

Bu hadisin aslı yoktur.

Bunun böyle olduğunu es-Sahâvî ve el-Münâvî beyan ederler.

Ömer (r.a.)'ya nisbet olunan başka bir lafızda:**(Kadınlara muhalefer edin çünkü onlara muhalefette bereket vardır)**[229[229]]

Bu senedin iki tane illeti vardır dolayısıyla **zayıftır**.

Hadis ve eser mana olarak katiyen sahih değildir. Çünkü Nebî (s.a.s.) Hudeybiyye anlaşmasında ona uymaları için, sahabesi önünde deve boğazlamasına işaret eden hanımı Umm Seleme'ye muhâlefette bulunmamıştır.

113. Kadına itaat etmek pişmanlıktır.[230[230]]

(طاعة المرأة ندامة)

228[228] 2/132.
229[229] Ali b. Ca'd, *Hadîs*; 12/177/1.
230[230] İbn Adiy, 1/308 K.

Bu hadis uydurmadır.

Râvilerinden olan Anbese b. Abdurrahman, hadis uydurur.Diğer bir râvi olan Osman b. Abdurrahman mechûl râvilerden tuhaf rivâyetlerde bulunur. Dolayısıyla İbnu'l-Cevzî hadisi *el-Mevdûât*[231[231]] adlı kitabına alır.

Bu rivâyet başka bir lafızla Aişe (r.anha)'dan rivâyet olunur:

114. Kadınlara itaat pişmanlıktır.[232[232]]

(طاعة النساء ندامة)

el-Ukaylî şöyle der: « Râvilerinden olan Muhammed b. Süleyman, Hişam'dan **aslı olmayan bâtıl** rivâyetlerde bulunmuştur. Bunlardan biriside bu hadistir »

115. Erkekler kadınlara itaat ettiklerinde helâk olmuşlardır.[233[233]]

(هلكت الرجال حين أطاعت النساء)

Bu hadis zayıftır.

Râvilerinden olan Bekkâr b. Abdulazîz b. Ebî Bekre zayıftır.

Ancak Buhari'nin Sahihin de tahric ettiği hadis **sahihtir**.

(لما بلغ النبي صلى الله عليه وسلم أن فارسا ملكوا ابنة كسرى؛ قال: لن يفلح قوم ولوا أمرهم امرأة)

(Farislilerin (İranlılar'ın) Kisra'nın kızını mülke geçirdikleri haberi Nebî (s.a.s.)'e ulaşınca şöyle der: « İdarelerini kadına veren kavim iflah olmaz »)

Hadisin aslı budur, ancak yukarıdaki râvi, yâni sahabi'nin torunu hata ederek hadisi yukarıdaki lafızla rivâyet etmiştir.

231[231] 2/272.

232[232] el-Ukaylî, s.381; İbn Adiy, 1/156 K.

233[233] İbn Adiy, 1/38; Ebu Nuaym, Ahbâr Asbahân, 2/34; el-Hâkim, 4/291.

116. Kimin üç tane çocuğu doğarda birisine Muhammed ismini koymazsa cahillik etmiştir.[234[234]]

(من ولد له ثلاثة، فلم يسم أحدهم محمدا؛ فقد جهل)

Bu hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Ebû Hayseme Mus'ab b. Said, İbn Adiy'in de dediği gibi, güvenilir râvilerden münker rivâyetlerde bulunur.

Hadisin daha başka illetleride vardır. Ayriyeten hadis diğer yollardan da gelmiştir ancak senedlerinin hepsinde itham olunan raviler vardır.[235[235]] Dolayısıyla İbnu'l-Cevzî rivâyeti *Mevdûât*[236[236]] adlı kitabına alır.

Bu hadise uydurma dememizin sebeblerinden biride, Selefin böyle bir uygulamada bulunmamasıdır. Sahabenin üç veya daha fazla çocuğu olmasına karşılık hiç biri Muhammed ismiyle ismlendirmemiştir. Mesela Ömer b. Hattab ve diğer sahabeler buna örnektir. Sahih hadislerde de sabit olduğu gibi en faziletli isimler; Abdullah ve Abdurrahmandır. Kişi bütün çocuklarını Allah'a kulluk ifade eden isimlerle isimlendirdiğinde isabet etmiştir. Nasıl olurda birisini Muhammed olarak isimlendirmezse cahillik etmiştir?!

Ancak Buhârî ve Müslim'in tahriç ettikleri **sahih** bir hadiste şöyle buyrulur:

(تسموا باسمي ، ولا تكنوا بكنيتي)

(İsmimle isimlenin ama künyemle künyelenmeyin)

234[234] et-Taberânî, *el-Kebîr*, 108,109.
235[235] İbn Arrâk, *Tenzîhu'ş-Şerîa*, 1/82.
236[236] 1/154.

117. Ey Mekke ehli! Mekke den Usfân'a, yâni dört berîd mesafesinden aşağıya namazı kısaltmayın.[237[237]]

(يأهل مكة! لا تقصروا الصلاة في أدنى من أربعة بُرُدٍ من مكة إلى عُسفانَ)

Bu hadis Uydurmadır.

Râvilerinden olan Abdulvahhâb b. Mucâhid, el-Hâkim'in de ifâde ettiği gibi uydurma hadisler rivâyet etmiştir. Diğer bir râvi olan İsmail b. Ayyaş Şamlılar dışındaki rivâyetinde zayıftır. Burada ise Hicazlı olan Abdulvahhâb b. Mucâhidten rivâyette bulunmuştur.

Hadis alimlerinin ittifakına göre, Nebî (s.a.s.) Haccetu'l-Vedâ esnasında Arafat, müzdelife ve Minâ da namazı kısaltırdı. Ondan sonra gelen Ebu Bekr ve Ömer de aynı şekilde kısaltarak kılmışlardır. Mekke ehli onların arkasında namaz kılarlardı, ama hiç bir zaman Mekke ehlinin, namazı tam kılmalarını emretmemişlerdir. Bu da bunun sefer olduğuna delildir. Mekke ile Arafat arası bir berîdtir. Ayak ve deve ile yarım gündür.

Hak olan odur ki, sefer'in lugat ve şeriat'ta bir sınırı yoktur. Bunda ki merci örftür. İnsanların örfüne göre sefer sayılan seferdir. İşte Şari'nin hükme bağladığı sefer budur.

Bu önemli konuyla ilgili araştırmayı ibn Teymiyye'nin *Ahkâmu's-Sefer* adlı risâlesinde bulabilirsin.

118. Bu ümmet camilerine, Hristiyanlar gibi mihrablar edinmedikçe hayırda olmaya devam eder.[238[238]]

(لا تزال هذه الأمة بخير ما لم يتخذوا في مساجدهم مذابح كمذابح النصارى)

Bu hadis zayıftır.

[237[237]] et-Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, 3/112/1; ed-Dârekutnî, *Sünen*, s.148.
[238[238]] İbn Ebî Şeybe, *el-Musannaf*, 1/107/1.

Hadisin iki illeti vardır.

İlki: Ravilerinden olan Musa el-Cühenî, tabii'nin etbalarındandır. Bu rivâyette hem tabiini hem de sahabeyi atlayarak direk Resul (s.a.s.)'den rivâyet etmiştir. Dolayısıyla burada iki ravinin düşmesi manasına gelen İ'dâl sözkonusudur.

İkincisi: Râvilerinden olan Ebî İsrâîl zayıftır.

es-Suyûtî *İ'lâmu'l-Erîb Bihudûsî Bid'ati'l-Mehârîb*[239[239]] adlı kitabın da ve eş-Şeyh Alî el-Kârî de Mirkât el-Mefâtîh[240[240]] de camilerdeki mihrabların bid'at olduğunu güçlü bir şekilde ifade etmişlerdir.

el-Bezzâr İbn Mes'ud'un Mihrabta namaz kılmayı kerih gördüğünü ve İbn Mes'ud'un; **« Mihrablar kiliselerde vardı, onun için Ehlî Kitab'a benzemeyin »**[241[241]] , dediğini rivâyet etmiştir.

İbn Ebî Şeybe, Sâlim b. Ebî el-Cad'dan sahih isnadla şöyle rivâyet eder:

(لا تتخذوا المذابح في المساجد)

(Camilerde mihrablar edinmeyin)

Sonra da Musa b. Ubeyde'den yine sahih bir senedle şöyle rivâyet eder:

(Ebu Zer'in mescidini gördüm, ama içinde mihrab görmedim)

Mihrab'ın kerâhiyetine dair seleften bir çok eser gelmiştir.

Mihrab Nebî (s.a.s.)'in Mescidin de vardı diyenlerin istidlâl ettikleri hadis Vâil b. Hucr'dan şu lafızla gelir:

119. (Resûl (s.a.s.) camiye kalktığında bende oradaydım, sonra da mihraba [mihrabın yerine] girdi ...)[242[242]]

239[239] S. 30.
240[240] 1/473.
241[241] Keşfu'l-Estâr,1/210/416.
242[242] el-Beyhakî, 2/30, el-Bezzâr, *Zevâid*, 268, et-Taberânî, *el-Kebîr,* 22/49/118 .

(حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم حين نهض إلى المسجد، فدخل المحراب [يعني : موضع المحراب] ...)

Hadis zayıftır.

Hadisin üç tane illeti vardır, Muhammed b. Hucr, Saîd b. Abdu'l-Cebbâr ve Umm Abdu'l-Cebbâr.

Muhakkak maslahatlar var diyerek, kıbleye delâlet etmesi gibi, mihrablar hakkında bu delili güzel gören el-Kevseri ve benzerlerinin bu zayıf delillerine değişik yönlerden cevap verilebilir.

- Camilerin çoğunda minareler vardır. İşte minareler bu maslahatı tamamen yerine getirir. Dolayısıyla mihrablarada ihtiyaç kalmaz. Eğer insaf etseler Avamın rızası için ve onların üzerinde oldukları bu amelin bekâsı için yeni özürler bulmaya çalışmazlar.

- İhtiyaç ve maslahat dolayısıyla şeriat kılınan, maslahatın iktizası halinde durması gerekir. Bu aşılmaz. Camideki mihrabtan kasıt kıble cihetine delâlet etmesi ise, bu duvara açılacak olan bir çukur ile gerçekleşir. Bizler ise, bir çok camide büyük, geniş ve imamın içinde kaybolduğu mihrablar görüyoruz. Bir de bu mihrablar, namaz kılanları oyalayan namazda huşu ve fikrini toplamadan çeviren süsler ve nakışların yeri olmuş. Bu ise kat'i surette yasaklanmıştır.

- Mihrablar Hristiyanların kiliselerindeki adetlerinden olduğu sabitleşirse, mihrablardan tamamen sarfı nazar etmek gerekir. İttifak edilecek başka bir şey ile değiştirilir. Mesela, imamın önüne bir direk (sütun) konur. Çünkü sünnette bunun aslı vardır. et-Taberânî'nin **hasen** bir senedle rivâyetinde, Cabir b. Usâme el-Cühenî şöyle der:

(لقيت النبي صلى الله عليه وسلم في أصحابه في السوق، فسألت أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم: أين يريد؟ قالوا: يخط لقومك مسجدا. فرجعت، فإذا قوم قيام، فقلت: ما لكم؟ قالوا؟ خط لنا رسول الله صلى الله عليه وسلم مسجد، وغرز في القبلة خشبة أقامها فيها)

(Nebî (s.a.s.)'le pazarda sahabeleri arasındayken karşılaştım. Resûl (s.a.s.)'in ashabına nereye gittiğini sordum. Dediler ki: Kavmin için bir mescid çizecek. Döndüğümde onları ayakta gördüm. Dedim ki: Ne oluyor size. Onlar da: Resûlullâh (s.a.s.) bizlere mescid çizdi. Kıble cihetine odun sapladı, dediler)

Sözün özü, Mescidte mihrab itthaz edinme bid'attır. Madem ki resûl (s.a.s.)'in şeriat kıldığı az masraflı ve süsten uzak başka bir şey kolaylıkla bunun yerine geçebilmekte, dolayısıyla bunun mürsel maslahatlardan kılınmasına dair bir sebebte yoktur.

120. Biriniz bir taşa inanç beslese, ona faydası olur.

(لو اعتقد أحدكم بحجر لنفعه)

Bu hadis uydurmadır.

eş-Şeyh Aliyyu'l-Kârî şöyle der: « İbn Kayyım; 'Bu söz taşlar hakkında hüsnü zanda bulunan putlara tapanların sözlerindendir' der. İbn Hacer el-Askalânî de aslının olmadığını ifade eder. »[243[243]]

İbn Teymiyye de yalan olduğunu söyler.

121. Kişiye fazilet ihtiva eden bir şey Allâh'tan ulaştığında, bunu iman ederek ve sevabını da Allâh'tan umarak alırsa, velev ki o şey doğru olmasa bile, Allâh kişiye onu verir.[244[244]]

243[243] *Mevdûât*, s. 66.

(من بلغه عن الله شيء فيه فضيلة فأخذ به إيمانا به ورجاء ثوابه أعطاه الله ذلك، وإن لم يكن كذلك)

Bu hadis uydurmadır.

İbnu'l-Cevzî bu hadis hakkında « sahih değildir, (râvilerinden olan) Ebû Recâ yalancıdır »[245[245]] der.

es-Suyûtî İbnu'l-Cevzî'ye bunda katılır, ancak akabinde senedinde itham olunan bir ravînin olduğu başka bir hadis getirir! Sonra da Hamza b. Abdu'l-Mecîd adlı kişiden şu kıssayı aktarır: Özetle, bu kişi Nebi (s.a.s.)'i rüyasında görmüş ve bu hadisin hükmünü sormuştur. O da: « Bu bendendir, bunu ben söyledim » demiştir.

İlim ehlinin karar kıldığı gibi rüya ile şer'i bir hüküm isbat edeilmez. Nebevî hadisin isbat edilmemesi daha evladır. Çünkü hadis, hükümlerin Kur'andan sonra ki temelidir.

Hadisin birden fazla yolu olmasına rağmen, hüccet teşkil etmez. Çünkü bu yolların her biri diğerinden daha da zayıftır. Dolayısıyla İbnu'l-Cevzî'nin bu rivâyeti *Mevdûât*'ın da zikretmesi isabetlidir. İbnu Hacer de bu rivâyetin aslı olmadığını söyler. eş-Şevkânî de buna muvafakat gösterir.

Bu uydurma hadisin kötü eserlerinden birisi de; hadis ilim ehline göre sahih olsun, zayıf olsun veya uydurma olsun, her türlü hadisle sevabını arzulayarak amel etmeyi ilham etmekte. Bunun sonucu olarakta; müslümanların çoğu alimleriyle, hatibleriyle, öğretmenleriyle ... hadisin rivâyetinde ve bununla amel etmekte ihmalkar davranmışlardır. Bunda da, girişte beyan ettiğimiz gibi, Resûl (s.a.s.)'den ancak sahihliği sabit olduktan sonra rivâyette edilebileceğine dair gelen sahih hadislere tam bir muhalefet sözkonusudur.

Sanki bu hadis, **fadâilu'l-A'ma'l** da zayıf hadisle amel edilir cevazını verenlerin dayanağı olmuş. Bizler bu görüşü paylaşmıyoruz. Hadis sabit olduktan sonra onunla

---

[244[244]] Ebu Muhammed el-Hallâl, *Fadlu Receb*, 15/1/2; el-Hatîb, 8/281.

[245[245]] *Mevdûât*, 1/214.

amel etmek caizdir. Bu ise muhakkik alimlerin mezhebi olup, zayıf hadisle **fadâilu'l-A'mal**'da amel edilir diyenler bunu bazı şartlarla sınırlandırmışlardır.

Bunlardan birisi; Bu hadisle amel edenin bunun zayıf olduğuna inanması gerekir.

Bir diğeri; Bunu yaymaması gerekir. Ta ki insan zayıf hadisle amel etmesin. Şeriat olmayan şeyi şeriat kılmasın. Bazı cahiller bunu görüpte bunun sahih bir hadis olduğunu zannetmesin.

İbn Hacer el-Askalânî *Tebyînu'l-Aceb Bimâ Verede Fi Fadli Receb* (s.3-4) adlı kitabında konuyu açıklayarak şöyle der:

« Üstâz İbn Abdusselâm ve diğer alimler yukarıdaki manaya gelen açıklamalarda bulunmuşlardır. Kişi Resûl (s.a.s.)'in şu sözünün kapsamına girmekten sakınsın:

(من حدث عني بحديث يرى أنه كذب فهو أحد الكاذبين)

(Kim benden bir hadis rivâyet eder ve o hadisin yalan olduğunu görürse, o kişi iki yalancıdan birisidir)

(Rivâyet edenin hâli) böyleyse bununla amel edenin durumu nedir. Hükümlerle ilgili hadisler olsun veya fadâille ilgili hadisler olsun, amel yönüyle ikisi arasında bir fark yoktur, çünkü hepsi şeriattır.»

Hiç şüphesiz bu şartlar ile amel, yukarıdaki uydurma hadise taban tabana zıttır.

Yukarıdaki uydurma hadisle hemen hemen aynı manada birkaç rivâyet daha vardır, ama hepside uydurmadır.

122. Zimmi'nin diyeti Müslüman'ın diyetidir.[246[246]]

(دية ذمي دية مسلم)

Bu hadis münkerdir.

246[246] et-Taberânî, *el-Evsat*, 1/45-46/780; ed-Dârekutnî, *Sünen*, s.343,349; el-Beyhakî, 8/102.

Râvilerinden olan Ebû Kerez el-Kuraşi terkedilmiştir. Dolayısıyla ed-Dârekutnî hadisin zayıf olduğunu söyler. ez-Zehebî de bu hadisin yukarıdaki râvi'nin en münker rivâyetlerinden olduğunu beyan eder. Hadisin birden fazla yolu vardır ancak hiç biri şiddetli illetlerden hâli değildir.

Aynı zamanda bu zayıf hadis, Nebî (s.a.s.)'den gelen aşağıdaki **sahih** hadise muhaliftir.

(إن عقل أهل الكتابين نصف عقل المسلمين، وهم اليهود والنصارى)

(Kitab Ehlî olan Yahudî ve Hristiyanların diyeti Müslümanların diyetinin yarısıdır)[247[247]]

Bunun için es-Suyûtî'nin yukarıdaki münker hadisi bu sabit hadise muhalefetinden dolayı *el-Câmiu's-Sagir* de zikretmemesi gerekirdi.

Bu hadisin Ebu Davut'ta gelen diğer **sahih** bir lafızıda şöyledir:

(كانت قيمة الدية على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم ثمان مائة دينار ؛ ثمانية آلاف درهم، ودية أهل الكتلب يومئذ النصف من دية المسلمين)

(Resûlullâh (s.a.s.) zamanında diyetin tutarı sekizyüz dinar, sekizbin dirhemdi. Ehlî Kitab'ın o günkü diyeti müslümanların diyetinin yarısıydı)

Konunun fıkhî yönünü araştırmak isteyen, es-San'ani'nin *Subulu's-Selâm* adlı kitabına ve eş-Şevkânî'nin *Neylu'l-Evtâr* adlı kitabına müracaat edebilir.

123. Ben himayesi altındakilerin hakkını ödemede daha evlayım. Müslümanlarda birisi zimmet ehlinden birisini öldürmüştü, bunun üzerine (s.a.s.) müslüma'nın öldürülmesini emrederek, bu sözü söyler.[248[248]]

[247[247]] Ahmed, n. 6692, 5716; İbn Ebî Şeybe, *el-Musannaf*, 11/26/2; et-Tirmizî 1/312, hadisin hasen olduğunu söyler. İbn Huzeyme de sahih olduğunu beyan etmiştir. Hafız b. Hacer de Bulûgu'l-Merâm da isnadının hasen olduğunu ifade eder.

[248[248]] İbn Ebî Şeybe, 1/27/11; Abdurrazzak, 18514; Ebû Davûd, *el-Merâsîl*, 207/250; et-Tahâvî, 2/111; ed-Dârekutnî, 245; el Beyhakî, 8/20-21.

(أنا أولى من وَفّى بذِمَّتِهِ. قاله صلى الله عليه وسلام حين أمر بقتل مسلمٍ   كان قَتَلَ رجلا من أهل الذمة
)

Bu hadis münkerdir.

et-Tahâvî bu hadisin illetinin irsâl olduğunu söyler. el-Hâfız b. Hacer *Fethu'l-Bârî*'de[249[249]] buna katılır.

Hadisin daha başka yollarıda vardır. Ancak hepsininde zayıflığı şiddetlidir. Dolayısıyla hadisi güçlendirememekte. Ayrıyeten hadisin zayıflığını arttıran başka bir etkende, konuyla ilgili **sahih** bir hadisle çakışmasıdır:

(لا يقتل مسلم بكافر)

(Müslüman kafirden dolayı öldürülmez)

Bu hadisi el-Buhârî[250[250]] ve diğer sünen sahibleri Ali (r.a.)'dan tahriç etmişlerdir. Alimlerin cumhuru bu görüştedir. Hanefi alimleri ise yukarıdaki hadisin zayıflığına ve sahih hadise olan muhalefetine rağmen o görüştedirler! Ancak bazıları insaf ederek bu görüşlerini terkederek sahih hadis ile emel etmeye dönmüşlerdir. El-Hatîb el-Bagdâdî *el-Fakîh*[251[251]] adlı kitabında bunu Züfer'den nakleder.

Üstâz el-Mevdûdî *Nazariyyetu'l-İslâm ve Hedyihi* adlı kitabında iki mesele zikreder:

İlk olarak: (Zimmi'nin diyeti Müslümanın diyetidir) sözünü zikreder, bununla ilgili açıklama biraz önce geçti.

İkinci olarak: Şöyle der; « Zimmi'nin kanı Müslümanın kanı gibidir. Eğer müslüman kişi zimmet ehlinden birini öldürürse, müslüman'ı öldürmüş gibi kısas yapılır.»

249[249] 12/221.
250[250] 12/220.
251[251] 2/57.

Sonrada ed-Dârekutnî'nin rivayetini delil olarak zikreder. Ancak ed-Dârekutnî hadisin akabinde zayıf olduğunu açıklar. Anlaşılan Üstaz bu hükmün farkına varmamış.

Daha sonra üç halifeden Ömer, Osman ve Ali (r.anhum) bazı rivâyetler zikrederek, yukarıdaki sözünü delilendirir. Ancak üç halifeye mensub rivâyetlerin hiç biri sahih değildir. Dolayısıyla bu rivâyetlerle istidlâl etmekte caiz değildir. Birde bu rivâyetlerin Nebî (s.a.s.)'e ref edilen hadislere muhalif olmaması gerekir ki, bu rivâyetlerin hepsi Ali (r.a.) yoluyla gelen merfu hadisle çatışmaktadır.

Bu da bize zayıf hadislerin kötü etkisini ve müslümanların kanlarını mubah kıldığını, Peygamber (s.a.s.)'in sabit ve sahih hadisleriyle çekiştiğini açıklamaktadır.

124. Semâ'nın (yağmur) suladığı (mahsüle) çok olsun az olsun onda bir vardır. Serpilerek veya uzaktaki suyla sulanan (mahsüle) çok olsun az olsun onda bir'in yarısı vardır.

(فيما سقتِ السماءُ العُشرُ، وفيما سُقِيَ بنضْحٍ أو غَرَبٍ نصفُ العُشُرِ في قليلِهِ وكثيرِهِ)

Bu hadis (çok olsun az olsun) fazlalığı ile uydurmadır.

Râvilerinden olan Ebu Mutî el-Belhî hakkında Ebu Hatim yalancı olduğunu söyler. el-Cevzecânî'de şöyle der: « Kendisi hadis uyduran murcie'nin başlarındandır »

Şu'be de onun yalancı olduğunu söyler.

Bu hadisin yalan olduğuna başka bir delil de Buhârî'nin *sahihin* de bu hadisi İbn Ömer kanalıyla **(çok olsun az olsun)** fazlalığı olmadan tahrîc etmesidir.

Aynı şekilde Müslim de Cabir kanalıyla, et-Tirmizî de Ebu Hureyre kanalıyla bu fazlalık olmadan rivâyet etmişlerdir.[252[252]]

[252[252]] *el-İrvâ*, 799.

Bu batıl olan fazlalığın batıllığını daha da arttıran Buhârî ve Müslüm' de gelen başka bir hadistir:

(ليس فيما دون خمسة أوسق صدقة)

(Beş hayvan yükünden (300 sa'dan) aşağıya zekât gerekmez)[253[253]]

İmâm Ahmed Şeyhi olan Ebu Hanife'ye hilafen bu sahih hadisi alır.[254[254]]

Allah'ın kulları üzerine farz kılmadığı bir şeyi onların üzerine farz kılmak, işte bu zayıf hadislerin etkilerinden birisidir!

125. İman kalbte keskin dağlar gibi sabittir. Ondaki fazlalık ve eksiklik küfürdür.[255[255]]

(الإيمان مُثْبَتٌ في القَلْبِ كالجبال الرَّواسي وزيادَتُهُ ونَقْصُهُ كفرٌ)

Bu hadis uydurmadır.

Râvilerinden olan Ebû Mutî el-Belhî bir önceki hadiste de geçtiği gibi bu hadisin de illetidir. Çünkü kendisi hadis uydurmaktadır. İbn Hibbân, ez-Zehebî, İbn Hacer, İbnu'l-Cevzî[256[256]] ve es-Suyûtî bunu bu şekilde ifade ederler.

Ayrıca bu uydurma hadis imanın arttığını açıklayan birçok âyete de muhâliftir. Örneğin;

(...ليزداد الذين آمنوا ايمانا...)

(... imanlarını bir kat daha arttırsınlar diye...)[257[257]]

126. Ümmetimin alimleri İsrail oğullarının peygamberleri gibidir.

253[253] *el-İrvâ*, 800.
254[254] *Kitâbu'l-Âsâr*, s. 52.
255[255] İbn Hibbân, *ed-Duafâ*, 2/103.
256[256] *el-Mevdûât, 1/131.*
257[257] Fetih, 4

(علماء أمتي كأنبياء بني إسرائيل)

Bu hadisin aslı yoktur.

Alimlerin bu hadisin aslının olmadığına dair ittifakları vardır.

Dalâlette olan Kadiyâniyye taifesi peygamberliğin hâlâ devam ettiğine delil olarak bu hadisi getirirler. Sahih olsaydı bile onların aleyhine delil oturdu. Biraz düşünen bunu anlar.

127. Kim akşam ile yatsı namazı arasında yirmi rek'at kılarsa Allah ona cennette bir ev bina eder.[258[258]]

(من صلى بين المغرب والعشاء عشرين ركعة بني الله له بيتا في الجنة)

Bu hadis uydurmadır.

Ravilerinden olan Ya'kub b. el-Velîd hakkında İmam Ahmed şöyle der; « büyük yalancılardandır, hadis uydurur »[259[259]]

İbn Ma'in ve Ebû Hatim de bu ravinin yalancı olduğunu söylemişlerdir, buna rağmen es-Suyûtî hadisi el-Câmiu's'Sağîr de zikreder!

128. Kim akşam namazından sonra konuşmadan Önce altı rak'at namaz kılarsa bu sebeble elli senenin günahları affolunur.[260[260]]

(من صلى ست ركعات بعد المغرب قبل أن يتكلم غفر له بها ذنوب خمسين سنة)

258[258] İbn Mâce, 1/414.

259[259] el-Bûsirî, *ez-Zevâid,* K 1/85

260[260] İbn Nasr, *Kıyâmu'l-Leyl,* s.33.

Bu hadis çok zayıftır.

Ebu Zur'a şöyle der; « bu hadis uydurmaya benzemekte, ravilerinden olan Muhammed b. Gazavân ed-Dımeşkî'nin hadisi münkerdir »[261[261]]

129. Kim akşam namazından sonra iki namaz arasında kötü bir şey konuşmadan altı rek'at kılarsa, bu onun için on iki senelik ibâdete denktir.[262[262]]

(من صلى بعد المغرب ست ركعات لم يتكلم فيما بينهن بسوء عُدِلنَ لَهُ بعبادة ثنتي عشرة سنة)

Bu hadis çok zayıftır.

et-Tirmizî hadisin garîb olduğunu ve ancak Ömer b. Ebî Has'am kanalıyla bilindiğini söyledikten sonra, Buharî'den bu râvinin hadisinin münker olduğunu ve râvinin çok zayıf olduğunu aktarır.

ez-Zehebî de bu râvinin iki münker hadisi olduğu ve birisinin de yukarıdaki rivayet olduğunu söyler.

130. Her akan kana abdest gerekir.[263[263]]

(الوضوءُ من كل دم سائل)

Bu hadis zayıftır.

261[261] Ebû Hâtim, *el-İlel,* 1/78.
262[262] et-Tirmizî, 2/299 ; İbn Mâce, 1/355 ; İbn Nasr, s.33.
263[263] ed-Dârekutnî, *es-Sünen,* s.157.

ed-Dârekutnî hadisi tahric ettikten sonra şöyle der; « râvilerinden olan Ömer b. Abdu'1-Aziz, Temîm ed-Dâri 'den duymamıştır ve onu görmemiştir. Yezîd b. Hâlid ve Yezîd b. Muhammed ise mechûldurlar.»

Bu hükme ez-Zeylaî de[264[264]] katılmıştır.

Ayrıca hadisin bir başka illeti de vardır, o da râvilerinden olan Bakiyye b. Velîd müdellistir, an'ana sigasıyla rivayet etmiştir.

Hadisi İbn Adiy yine Bakiyye'nin olduğu başka bir yoldan rivayet etmiştir, ancak râvilerinden olan Ahmed b. Ferec yalancıdır.

Hak olan şudur ki, kanın çıkmasıyla abdesti gerekli kılan hiç bir sahih hadis yoktur. Asıl olan beraattır, yani konu hakkında bir nass olmadıkça kanın çıkması abdesti bozar diyemeyiz. Bu Ehli Hicaz'in mezhebidir, Medine Ehli'nden el-Fukahâu's-Seb'a da aynı görüştedir. Bu konuda bazı sahâbeden birtakım fiiller naklolunmuştur.

(أن ابن عمر بثرة في وجهه فخرج شيئ من دم فحكمه بين أصبعيه ثم صلى ولم يتوضأ)

(İbn Ömer (r.a.) yüzündeki bir sivilceyi sıkar, bunun üzerine kandan bir şey çıkar, iki parmağıyla ovar sonrada abdest almadan namaz kılar.)[265[265]]

Bu eserin senedi sahihtir.

İbn Ebî Şeybe buna benzer bir eseri Ebû Hureyre'den de (r. a.) rivayet etmiştir.

Yine sahabeden olan Abdullah b. Ebî Evfa (r.a.) namazdayken kan tükürür ve namazına devam eder.[266[266]]

131. Deniz yoluyla ancak hac yapan, umre yapan veya Allah yolundaki gazi gider. Çünkü denizin altında ateş, ateşin altında deniz vardır.[267[267]]

(لا يَركَبُ البحرَ الا حاجٌّ أو معتمرٌ أو غازٍ في سبيل الله فان تحت البحر نارًا وتحت النار بحرًا)

264[264] *Nasbu'r-Râye,* 1/37.
265[265] İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef,* 1/92; el-Beyhakî, 1/141.
266[266] Bkz. *Fethu'l-Bârî,* 1/222-224.
267[267] Ebû Dâvud, 1/389 ; el-Hatîb, *et-Telhîs,* 1/78.

Bu hadis münkerdir.

Bu hadis, hadis imamlarının ittifakıyla zayıftır, el-Buharî sahih olmadığını, İmam Ahmed garîb olduğunu, Ebû Dâvud râvilerinin mechûl olduğunu, el-Hattabî de alimlerin bu hadisin isnadını zayıf kıldıklarını söyler.[268[268]]

Hadis başka bir kanaldan da gelmiştir ancak râvilerinden olan Halîl b. Zekeriyyâ terkedildiği için, yani hadisin senedi çok zayıf olduğundan bir yukarıdaki hadisi kuvvetlendirememektedir.

Bu hadiste ilim talebi, ticaret ve benzeri menfaatler için deniz yolunun kullanılmasının yasaklılığı sözkonusudur. Ancak hikmetli olan Şâri'nin maznun bir sebeb olan denizde boğulma sebebiyle insanları maslahatlarından alıkoyması kati surette makûl değildir. Diğer taraftan Allah Teâlâ kulları için gemiler yarattığı ve deniz yolculuğunu onlar için kolaylaştırdığından, kullarının minnettar olmalarını istemektedir. O söyle buyurur:

(وآية لهم أنّا حَمَلْنا ذُرِّيَّتَهم في الفُلْكِ المَشْحون. و خلقنا لهم من مثله ما يركبون)

(Onların zürriyetlerini dopdolu bir gemide taşımamız da onlar için büyük bir ibrettir. Onlar için, bunun gibi binecekleri başka şeyler de yarattık)[269[269]]

Bu ayet, yukarıda geçen hadisin zayıf ve münker olduğuna delildir.

Bunu Nebî (s.a.s.)'in bir hadisi de teyid eder:

(المائد في البحر الذي يصيبه القيء له أجر شهيد والغرق له أجر شهيدَيْن)

(.......denizdeki kişiye kusma isabet ettiğinde bir şehid ecri alır . Boğulduğunda iki şehid ecri alır)

Bu hadisi Ebû Dâvud ve Beyhakî hasen bir senedle tahric etmişlerdir.[270[270]]

Hadiste kayıt ve şartsız deniz yolculuğuna teşvik vardır.

268[268] Bkz. İbn Mulakkan, *el-Hulâsa,* 1/73.
269[269] Yâsîn, 41, 42.
270[270] Bkz. *el-İrvâ,* 1194.